چنڈی دی وار

سنہ ۱۹۳۰ء

اونکار ناتھ بھاردواج گیانی

دی پنجاب سکول سپلائی ڈپو۔ لاہور

بار اول تعداد ایکہزار قیمت ۸ر

دھرم اوتار شری گورو گوبند سنگھ جی مہاراج

کِرت

چنڈی دی وار

التھاکار اتے ٹیکاکار

پنڈت اونکار ناتھ بھاردواج گیانی - ٹیچر گورنمنٹ
انٹرمیڈیٹ کالج کیمبل پور

پرکاشک

دی پنجاب سکول سپلائی ڈپو

پبلشرز - بک سیلرز اینڈ سٹیشنرز

موہن لعل روڈ - لاہور

بار اول   تعداد ایکہزار   قیمت [illegible]

بھومیکا

وار دے ارتھ یش - کیرتی - وڈیائی - نیک نامی سمرپن - بھیٹ اتے بہادری دے ہن - پہلے زمانے وچ جیہڑے کوئی وڈّے بہادر اتے جودھا ہُندے سن اُنہاں دے جُدھّاں اُتے بہادریاں دا ورنن واراں وِچ کیتا جاندا ہُندا سی - اتے ڈھاڈی - کاپی مراسی رائے - اتے بھٹ لوک واراں سُنا کے ہوناں سُور بیراں نوں جنگ دے ویلے سُناوندے ہُندے سن اتے اُنہاں دے دِلاں وِچ جوش بھردے ہُندے سن - لڑن والے بہادر واراں نوں سُن کے کمر کس بیندے ہُندے سن اُتے مرن مارن لئی تیار ہو کے جان تلی تے رکھ کے ویریاں نال جا ٹاکرا لاندے ہُندے سُن - اتے مرن مارن دے بنا رن بھومی وچوں نہیں سن مُڑدے ہُندے ؛

چنڈی دی وار دے کرتا دھرماوتار شری گورو گوبند سنگھ جی مہاراج ہن - جیہڑے ہندُواں اتے سِکھاں دے گورو سن - آپ جی نے بکرمی سمت ۱۷۲۳ پوہ سُدی سپتمی نوں دھنیشٹھا نچھتر وِچ شری گورو

تیغ بہادر دھرم دی چادر دے گھر اوتار لیا - آپ جی
دی ماتا جی دا پوتر ناؤں شریمتی ماتا گجری دیوی سی
شری گورو تیغ بہادر جی مہاراج دے دھرم اُتے بلیدان
ہو چکن دے اُپر اننت سوڈھی کُل بھوشن شری گورو
گوبند سنگھ جی مہاراج نوں راج ابھیشیکھ کیتا گیا -
اتے گورو گدی نوں سوشوبھت کر دیاں ہویاں انہاں
راج کاج دا کم کرنا ارنبھ کیتا - بھانویں آپ جی دی
عمر نواں برساں دی سی - تاں وی آپ نے گوربائی
دے مہان کاریہ نوں اِس اوتم ریتی نال چلایا - کہ
دوست تے دُشمن حیران ہو گئے - اتے حکمت کنٹھ نال
آپ دی تعریف کرن لگ پئے ॥

گورو مہاراج ایشیور دے اوتار سن - اتے
چھوٹی اوستھا وِچ ہی چودہ ودیا دے ندھان ہو گئے
راج نیتی - دھرم نیتی - اتے لوک نیتی ودیا دے اوہ
پرم نیتگیہ سن - استر شستر ودیا دے اوہ ادُوتیہ
وِدوان سن - دھنر ودیا وِچ اُنہاں دا ثانی کوئی نہیں
سی - آواز نوں سُن کے آواز اُتے تیر مارنا جس نوں
شبد بھیدی ودیا کہندے ہن - انہاں ورگی کوئی نہیں
سی جاندا - اُنہاں دی طاقت اتے بل دا پاراوار
نہیں سی بلکہ اوہ اُتلیہ بلوان سن جُدھ ودیا وِچ
اوہ پرم پروین سن - ویوہ رچنا وِچ چتر سن - اوہ

سنکھیا رہت شتروان دے نال اکلّے ہی لڑن والے سن
ایس لئی اُنہاں نوں اتی رتھی کہیا جاندا ہے۔ جدوں
اوہ کرپان پھڑ کے شتروّاں دی سینا وِچ جا وڑدے
سن۔ تدوں پرّے دے پرّے صفا کر دندے ہوندے
سن۔ اَتے جدوں اوہ غصّے وِچ آ کے دھنش اُٹھاوندے
ہُندے سن۔ تدوں دھنش دی ٹنکار سُن کے
کائراں دے پران نکل جاندے ہُندے سن۔ اَتے
جدوں اوہ دھنش دا چلّہ چڑھا کے بان برکھا کر
دے ہُندے سن۔ تدوں پلو پلّی وِچ ہزاراں بہادر
جرماج دے دھام نوں سُدھار جاندے ہُندے سن ؛
جداں باگھ گجّ کے ہرناں دے جھُنڈ اُتے اُلرّ کے
جھپٹا ماردا ہے۔ ایداں ہی اوہ ست سری اکال
دا نعرہ ماردے ہوئے ویریاں دے دلاں اُتے جا
جھپٹا ماردے ہُندے سن اَتے شترو اُنہاں دی
للکار نوں سُن کے تتّر بتّر ہو جاندے ہُندے سن
جداں باز بٹیریاں دی ڈار اُتے جھاٹ ماردا ہے۔
اَتے بٹیرے سہم کے زمین وِچ دبک جاندے ہن۔
اُداں ہی باز واگن گورو مہاراج شترو روپی بٹیریاں
دے لشکر اتے جھاٹ ماردے ہُندے سن۔ اَتے
اوہ غیب بھوئیں اُتے ہی دڑ وٹ کے لیٹ جاندے
سن۔ اتے ایوں جاپدا سی کہ اُنہاں نوں رجّ پے

گئی ہے ۔ جداں گپھا وچوں شیر ببر نکل کے مست
ہاتھیاں دے جوتھ اُتے حملہ کردا ہے ۔ تے اوہ چیکاں
ماردے ہوئے نس جاندے ہن ۔ اِداں ہی اوہ شیر
ببر دی نیائیں ابھیمانیاں تے ہنکاریاں ویریاں دے کٹک
اُتے جا حملہ کر دے ہُندے سن ۔ اَتے اوہ روندے
تے کرلاوندے ہوئے پاہریا پاہریا کر کے بھج جاندے ہندے
سن ۔ جے اُنہاں دے چرن چھُدی ہُندی سی ۔ اَتے
جدّھر اوہ چڑھ کے جاندے ہُندے سن ۔ فتح ہتھ
بنھ کے اُنہاں دے اَگے کھلوتی ہوئی ہُندی سی ۔
اُنہاں دے جیون دے اندر کوئی لڑائی جاں جُدھ
ایہا نظری نہیں آوندا ۔ جس وِچ اُنہاں نے ہار
کھادی ہووے ۔ اوہ آپ اکلّے ہی اَنگنت یودھیاں
نال لڑدے ہُندے سن ۔ اَتے آپنیاں سکھاں نوں
وی لکھاں دے نال لڑن دا اُپدیش دیندے
ہُندے سن ۔ اُنہاں دا ایہہ زبردست وچن سی ۔

سوا لاکھ سے ایک لڑاؤں
تبھی گوبند سنگھ نام دھراؤں

چنانچہ ایہہ بچن اُنہاں نے چمکور دے جُدھ وِچ
سچ کر دکھایا ۔ جدوں اوہ چالیاں سنگھاں دے نال
چمکور صاحب دے وِچ اک کچی گڑھی دے اندر شتروآں
دی بے شمار فوج دوارا گھیرے گئے سن ۔ اُتھے اُنہاں

نے اِک اِک سنگھ نوں سوا سوا لکھ نال جُدّھ کرا کے دِکھا دِتّا ٭

شری دشمیش پِتا جی نِرے شُور بیر ہی نہیں سن بلکہ اوہ سکھاں اتے ہنّدواں دے پوجیہ گورو سن اوہ سرب گُن ندھان اتے ودیا دے بھنڈار سن۔ اوہ سچّے بادشاہ سن۔ اوہ شاہاں دے شاہ اتے بادشاہواں دے بادشاہ شہنشاہ سن۔ اوہ ہنّدواں دے نیتا سن۔ اوہ ہندواں دے لیڈر سن۔ اوہ ہندو دھرم دے سچّے پرچارک تے اُدھارک سن اوہ ہنّدو سبھیتا دے پروانے سن۔ اوہ ہندو لٹریچر تے پیارے سن۔ اوہ ہندو جاتی دے سُدھارک سن اوہ ہندو قوم دے سچّے رکھشک سن۔ اور بھارت ورش دے مُکٹ مُنی سن۔ اوہ بھارت دے بھوشن سن۔ اوہ بھارت ورش دی آن سن اوہ بھارت ورش دی شان سن۔ اتے اوہ بھارت ماتا دی جان سن۔ اُنہاں نوں بھارت دھرم نال اگادھ پریم سی۔ اتے ہنّدو جاتی نوں اُنّتی دے شِکھر تے پُچانا چاہوندے سن ٭

جس سمے اُنہاں دا اوتار ہویا سی۔ اوس ویلے ہنّدو دِین اوستھا وِچ سن ہندو جاتی اتینت نربل تے کمزور سی۔ براہمن کھشتری وَیش تے شُودر آپو وِچ

رل مل کے نہیں سن بیٹھدے ۔ ہندو راجے آپس
وچ لڑدے بھڑدے رہندے سن ۔ چار آدمی اکٹھے
نہیں سن بہنا جاندے ۔ جماعت کرامت نوں ہندو
بھل چکے سن ۔اڈواڈی رہندے ہندے سن تے
آپو اپنی کھچڑی وکھو دکھ پکاؤندے رہندے سن اتے
بنا کسی کارن دے پئے لڑدے ہندے سن ۔لڑ لڑ
کے اوہ اننے کمزور ہو گئے سن ۔کہ اپنا بچاؤ وی
نہیں سن کر سکدے ۔ ہندو جاتی دا کیول ڈھانچا مات
ہی رہ گیا سی تے جان بالکل نہیں سی رہی ۔براہمناں
نے برہم تیج نوں بھلا کے استر شستر ودیا دا پرچار
کرنا چھڈ دتا سی ۔ اتے کیول "اہنسا پرمو دھرما"
نوں پکڑی بیٹھے سن ۔ کھشتریاں نے تیراں تے کماناں
نوں کھونجے وچ سٹ دتا سی ۔ اتے دھنش بان
دی تھاں تکڑی تے گز پھڑ لئے سن ۔ ویشاں نے
گودھن پالنا چھڈ کے کیول اپنا ہی پیٹ بھرنا شروع
کر دتا سی شودر اپنی برتی چھڈ کے پنچ بننا چاہندے
سن آپا دھاپی پچی ہوئی سی ۔ کوئی کسے دی مدد امداد
نہیں سی کردا ہندا ۔ جیکر کسے اک اتے ظلم ہندا
سی ۔ تاں دوجا جان بجھ کے کولوں کنی کترا جاندا سی
تے ایہو چاہندا سی ۔ کہ میں تاں اپنی جان بچاواں
بھاویں اگلا جیوے یا مرے ۔ اتے ایہو ہی کارن سی

کہ پشتچم دیاں انیک جاتیاں بھارت ورش تے چڑھ
چڑھ کے آوندیاں اتے لُٹ مار کرکے لے جاندیاں۔
جو آوندا سی۔ بربادی تے تباہی کرکے جاندا سی۔ پچھمی
لوگ ہندواں نوں چڑیاں سمجھدے سن۔ اتے جسویلے
انہاں دا جی کردا ہندا سی۔ لشکر لے کے آپہنچدے
ہندے سن۔ اُنہاں نوں کوئی روکن والا نہیں سی
جو جی چاہوندا کر گزُردے۔ ہندواں دی روٹی بیٹی
ہر وقت خطرے وِچ رہندی سی۔ اِیہہ ہندواں دی
ادھوگتی دا زمانہ سی۔ اتے ہندو دِنوں دن رسائل
نوں جا رہے سن۔ جیکر تھوڑی مدت تک ایوجیہی
حالت رہندی تاں ایوں جاپدا سی کہ ہندو جاتی دا
نام و نشان ہی دُنیا دے تختے توں مِٹ جاوے۔
پر جدوں ہندو دھرم دی کشتی ڈگمگا رہی سی اتے
بادِ مخالف دے سمندر وِچ غوطے کھا رہی سی۔ عین
اس وقت شری گورو گوبند سنگھ جی مہاراج دا
مہان اوتار ہویا۔ شری گورو مہاراج جی نے ڈِٹھا
کہ ہندو دِین ہن۔ ہندو بل ہین ہن۔ ہندو کمزور
ہن۔ ہندو بے زر ہن۔ ہندو بے پر ہن۔ ہندو بے
گھر ہن۔ ہندو بے اوٹ ہن۔ ہندو بے مان ہن۔
ہندو بے تان ہن۔ سنسار وِچ اِنہاں دا کوئی ہمدرد
نہیں۔ جیہڑا اُنہاں نوں دِلاسا دیوے اتے انہاں

دی باہنہ پھڑ کے دُکھ رُوپی سمندر وِچوں پار لنگھاوے۔ بچارے رو رو کے زندگی دے دن پُورے کر رہے سن۔

ہندواں دی دُردشا دیکھ کے شری گورو گوبند سنگھ جی مہاراج دا ہردہ ڈول گیا۔ رنجوری کمب گئی سینہ دھڑک اُٹھیا۔ چت اشانت ہوگیا۔ جی اداس ہوگیا۔ دل غمگین ہوگیا۔ کلیجے وِچ اِک درد اُٹھیا۔ اَتے وچار ساگر وِچ پے گئے۔ تے دنداں وِچ اُنگلی پاکے آکھن لگے۔ افسوس! شری رامچندر جی دی سنتان دی ایہہ دُردشا۔ شری کرشن چندر جی دے اُپاسکاں دی ایہہ اوستھا۔ شری پرشو رام اَتے دروݨ اچاریہ دے نام لین والیاں اَتے پانی دین والیاں دا ایہہ حال۔ ارجن اتے بھیم دی اولاد دے ایہہ بھیڑے دِن۔ رِشیاں دی سنتان دی ایہہ حالت۔ شوک! مہاں شوک! گاڑھی وچار دے بعد اُنہاں نشچہ کیتا۔ کہ کھنڈت ہندو جاتی نوں پھر نویں سریوں جوڑیا جاوے۔ اَتے اُسدا جیون ادھار کر کے ایس قابل بنایا جاوے کہ وڈّے وڈّے تُسور ویراں دا مقابلہ کر سکے۔ اوس ویلے شری گورو مہاراج نے ایہہ پرن کیتا۔ ع

چِڑیاں کولوں باز تُڑاواں
تبے گوبند سنگھ نام کہاواں

چنانچہ گورو مہاراج نے ہندوآں وچوں چوہاں ورناں دے آدمی چن کے خالصہ پنتھ تیار کیتا۔ اَتے کھنڈے دا امرت پلا کے امر کر دتا۔ اس امرت دی ایہہ خاصیت سی۔ کہ جیہڑا اس نوں پان کر لیندا سی۔ اوہ ہر تلی اُتے رکھ لیندا ہندا سی اَتے دھرم جدھ لئی تیار ہو جاندا سی۔ لکھاں ہندو سکھ بنے اَتے امرت چھک کے خالصہ پنتھ وچ داخل ہو گئے۔ جنہاں نے اپنے سبھس گورو مہاراج دے چرناں وچ ارپن کر دتے ؀

خالصہ پنتھ دے تیار کرن دے بعد گورو مہاراج نے ہندواں وچ بیر رس بھرن دی خاطر انیک پرکار دے اپاؤ سوچے تے ورتے انہاں اپاواں وچوں اک اپاؤ پراچین سمے دے بہادراں دیاں بہادریاں اَتے انہاں دے دھرم دی رکھشیا لئی جدھ کرن دے پرسنگاں نوں سناونا تے گاؤنا سی۔ اس ویلے واراں دا عام رواج سی جیہڑیاں راجیاں اَتے باوشاہواں دے لشکراں دے وچ پڑھیاں جاندیاں ہندیاں سن۔ شری گورو گوبند سنگھ جی مہاراج نے وی واراں دے پڑھن اَتے گان دا طریقہ خالصہ پنتھ وچ چلایا۔ ایہہ اتنا لابھدائیک ثابت ہویا۔ کہ گورو مہاراج نے خود اک وار تیار کیتی۔ جسدا ناؤں

چنڈی دی وار

رکھیا - اتے خالصہ جی نوں اُسدے پاٹھ کرن دی آگیا دتی - ایس وار وچ چنڈی دیوی تے اُس دی فوج دے ابنکاں بھیانک جُدّھاں دا ورنن ہے - جیہڑے اوس نے دیتاں اُتے راکھشاں نال کیتے - دیوی تے راکھشاں دے جُدّھاں دا حال گورو جی نے ایس عجیب ڈھنگ نال بیان کیتا ہے - کہ پڑھدیاں سار ہی دل دے اندر جوش بھر جاندا ہے - اتے شریر دے وچ بیر رس پیدا ہو جاندا ہے ٭

گورو مہاراج جی نے چنڈی دی وار کیول اسواسطے لکھی - کہ سکھاں اتے سنگھاں دے دلاں وچ بیر رس بھریا جاوے - اتے اُنہاں نوں جُدّھ کرن لئی تیار کیتا جاوے - بھاویں دیوی تے راکھشاں دا ایہہ جُدّھ ست جگ دے انت وچ ہویا سی - جس نوں اج ٹھیک ۲۱۶۵۰۳۲ برس ہو چکے ہن - پر اُس شاکے دا حال گورو مہاراج نے ایس منوہر طریقے نال بیان کیتا - کہ اِداں جاپداسی - کہ ایہہ

جُدھ ہُنے ہو کے ہٹیا ہے - اَتے خالصہ بیراں نُوں
اِیوں پرتیت ہُندا سی - کہ اسی خود ہی دیوتا سروپ
ہاں - اَتے اساڈا یُدھ ہکھا سر - دُھومر لوچن - رکت
بیج شُنبھ اَتے نِشُنبھ ورگے یودھیاں نال پیا ہُندا ہے
اتے اساں اُنہاں نُوں مار مار کے دیو پوری وِچوں
باہر کڈھ دینا ہے ٭
اِک تے دیوی دے جُدھ دا حال اَتے دُوجا
شری گورو گوبند سنگھ جی مہاراج دی قلم دے زور
نے ایس وار وِچ جادُو بھر دِتا - اتے سنگھ بہادراں
نُوں اوس مطلب لئی بالکل تیار کر دِتا - جیہڑا مطلب
شری گورو مہاراج اُنہاں دی راہیں پورا کرانا چاہندے
سن - چنڈی دی وار سی - کہ کوئی جادُو سی - جیہڑا
اک واری اُس دا پاٹھ کر لیندا سی - یا اُس نُوں
گانڈیاں ہویاں دُوجے پاسوں سُن لیندا ہُندا سی -
اوہ کُد کے میدان وِچ آجاندا ہُندا سی - اَتے گورُو
دے چرن کملاں وِچ اپنا سیس بھینٹ کرَ دندا
ہُندا سی - جس ویلے اس وار دا پاٹھ کسے سموہ
وِچ ہُندا ہُندا سی اوس ویلے بہادر لوک تلواراں
سُوت لیندے ہُندے سن - اَتے شیراں وانگن بھبھر
کے دُشمناں دی فوج اُتے جا حملہ کر دے ہُندے سن
اَتے مُقابلے دیاں فوجاں دے گھاناں دے گھان لاہ

سُنڈے ہُندے سن - جاں تے ایہہ بہادر اپنی
بہادری دے جوہر دِکھا کے رَن بھُومی وِچ ہی ڈھیر
ہو جاندے سن - یا دُشمناں نوں مار کے فتح دے
نگارے وجاوندے ہوئے سِراں نال سِہرے ولے
ہوئے اَتے پھُلّاں دے ہار گل وِچ پائے ہوئے
وڈی سج دھج نال ہسدے کھیڈ دے اپنے گھراں
نوں واپس آ جاندے سن ٭

گورو مہاراج دے سمے وِچ چنڈی دی وار دے
پاٹھ دا اثر تات کال ہُندا سی - جِداں بِین دی آواز
نوں سن کے سپّ مست ہو جاندا ہے - اَتے ستویں
پتال وِچوں نکل کے بِین وجان والے دے پاس آ
جاندا ہے - اَتے لوٹ پوٹ ہو کے کھیڈن لگ جاندا
ہے - جِداں راگ نوں سُن کے جنگلی ہرن پھاہی
وِچ آ پھسدا ہے - جِداں دِیوے نوں جگدا دیکھ کے
پتنگ بے وس ہو کے کھچیا چلا آوندا ہے - اَتے
اپنی پیاری جان قربان کر دیندا ہے - اِداں ہی سکھ
سُورمے اس وار نوں سُن سُن کے رَن بھُومی وِچ
آ کُددے سن اَتے گورو مہاراج دے اپروں اپنے
پیارے پران نچھاور کر دِندے ہُندے سن ٭

ایہہ گورو مہاراج دی ہی برکت سی - ایہہ گورو
گورو مہاراج جی دی ہی دیا سی - ایہہ گورو مہاراج

جی دی ہی کرپا سی - کہ کاتر ہندو گیدڑاں توں شیر بن گئے سن اَتے رابہہ گورو مہاراج دے پوتر امرت دا پرتاپ سی - کہ وین رہین اَتے من ملیں ہندو نویں سریوں بہادر اَتے شُور بیر بن گئے - اَتے اُنہاں نے ویریاں دے بھُنھاڑ بھن دِتّے - جیہڑے لوگ اپنے آپ نوں باز سمجھی بیٹھے سن - اوہ ہُن ہُوچاں بن گئیاں اَتے سنگھاں بہاوراں دیاں کرپاناں دی مار توں ڈر کے کن ولپیٹ کے بھوریاں وِچ جا لُکے اَتے اپنیاں جاناں بچائیاں - شری ستگورو نے وگدے ہڑ نوں روک دتا اتے اجیہا بن ماریا - کہ ہڑ پچھاں نوں مُڑ وگیا - اَتے پھر اَگے ودھن دا ناؤں نہ لیا - اتیا چاریاں دے اتیا چار نوں اکدم روک دِتّا - اَتے اپنے باہو بل نال ہندو جاتی دی آن - شان اَتے مان نوں اٹل کر دِتّا - بھانویں آجکل دے کئی کرتگھن ہندو گورو مہاراج دے اُپکار نوں نہ منن پر تاریخ اِس گل دی شاہد ہے - کہ گورو مہاراج نے دُکھی ہندواں دے بچان لئی کتنی بھاری قربانی کیتی - گورو مہاراج جی دی بابت سورج پرکاش دے کرتا مہاکوی سنتوکھ سنگھ جی نے سورج پرکاش وِچ کیہا ہی سُندر کبت لکھیا ہے:

کبت

چھائے جاتی ایکتا انیکتا بلائے جاتی
ہووتی کچیلتا۔ کتابن قرآن کی
پاپ ہی پرپک جاتے دھرم دھسک جاتے
برن غرق جاتے سہت بدھان کی
دیوی دیو دیورے سنتوکھ سنگھ دور ہوتے
ریت مٹ جاتی۔ کتھا بیدن پوران کی
شری گورو گوبند سنگھ پاون پرم سور
مورت نہ ہوتی جو پہ کرپا ندھان کی

سوریہ پرکاش رُت ۵ ۔ انسو ۵۱ ۔

(کبت ۲۷)

دھن ہن شری گورو گوبند سنگھ مہاراج جنہاں نے اپنا سروسو قربان کرکے ہندواں نوں بچایا۔ اتے ہندو سبھیتا دی رکھشیا کیتی ۔ ہندواں دے ویداں اتے پوراناں نوں بچایا۔ ہندو دھرم دا جیون اُدھار کیتا۔ ورن آشرم دی مریادا جیوں دی نیوں ہی قائم کر دتی ۔ ہون ۔ یگیہ دی رکھشا کیتی اتے دیو مندراں نوں تباہ ہون نوں بچا لیا ۔ ہندو جاتی جتنا بھی شری گورو گوبند سنگھ جی مہاراج دی مہان شخصیت اُتے ناز کرے اُتنا ہی تھوڑا ہے *

چنڈی دی وار گورو گوبند سنگھ جی مہاراج دا پنجابی وچ MASTER-PIECE ہے۔ جیہڑا بالکل مکمل تے سروانگ سندر ہے۔ بھاشا ٹھیٹھ پنجابی ہے۔ اتے شنکھرنی چھند وچ لکھیا گیا ہے۔ تھاؤں تھاؤں تے اپماونیاں گندیاں ہن اتے اچیہ کوٹی دے خیالات ناں بھرپور کیتا گیا ہے۔ اسدے اندر بیر رس کُٹ کُٹ کے بھریا ہویا ہے۔ پراچیں سمے جُدھ دے ویلے ہر اک سِکھ اسدا پاٹھ کردا ہُنّدا سی۔ اس وار دے پاٹھ دا بڑا بھاری مہاتم ہے جیہڑا وار دے انت وِچ گورو مہاراج نے اپنی قلم نال لکھیا ہے۔ دُرگا پاٹھ بنایا سبھے پوڑیاں پھیر نہ جونی آیا جن ایہہ گایا ۔ ایہہ وار گورمکھی اکھراں وِچ سی۔ ایس لئی صرف گورمکھی پڑھے ہوئے سجن ہی ایس دا پاٹھ کر دے ہُندے سن اُردو دان ایس توں فائدہ نہیں سن اُٹھا سکدے۔ اُردو پڑھے ہوئے سجناں دی وڈے عرصہ توں خواہش سی کہ چنڈی دی وار دا ترجمہ اُردو وچ کیتا جاوے تاں جے عام لوکی اس نوں پڑھ سکن۔ ایس لئی داس نے چنڈی دی وار دا اُلتھا اردو اکھشراں وچ کر دِتا ہے۔ تاں جے اُردو دان دی ایس وار دا آنند لے سکن۔ اتے گورو مہاراج دی بانی دا پاٹھ کرکے جنم سپھل کر سکن ۔

گورو مہاراج نے اس وار نوں بکرمی سمت ۱۷۵۵ وِچ لکھیا سی شری گورو گوبند سنگھ جی مہاراج دی ایہہ بانی پنجابی وِچ اچیہ

کوئی وی بانی گوڑھ ارتھاں والی ہے - جس دے یتھارتھ ارتھ نوں تاں گورو مہاراج آپ ہی جاندے ہن - دُوجا ہور کوئی نہیں جان سکدا میں اپنی بُدھی دے انوسار ایس وار نوں سُکھین بنان دا ڈھیر جتن کیتا ہے - پہلے ہوٹے اکھراں وچ مُول وار ہے - کٹھن کٹھن پداں دے فُٹ نوٹ ہن اُتے وار دے خاتمے دے بعد کھُلا انوواد (ترجمہ) ہے - سب توں آخیر وار دی سنکھیپ وارتا لکھی گئی ہے - میں اپنے آپ نوں وِدوان نہیں مَنّدا - میں گورو مہاراج دا تُچھ جیہا سیوک ہاں - گورو جی دی کرپا نال جو کجھ میری بُدھی وِچ پھُریا - اوہ میں لکھدا ہے - جیکر کوئی ایوگ گل لکھی گئی ہووے - تاں مان جوگ سنگت بخشن جوگ ہے - بھُل بخش کے داس نوں کرتارتھ کرے - اتے میرے لیکھ دے اصلی منتویہ نوں سمجھ کے گورو بانی دا پرچار کرن وِچ میرا ہتھ وٹاوے ؛

اونکار ناتھ بھاردواج گیانی

ایک اونکار واہگورو جی کی فتح

سری بھگوتی جی سہائے

وار سری بھگوتی جی کی

(پاتشاہی-۱۰)

پرتھم بھگوتی سمر کے گور نانک لئی دھیائے
پھر انگد گور تے امرداس رامداسے ہوئی سہائے
ارجن ہرگوبند نوں سمرو سری ہری رائے
سری ہرکرشن دھیائی اے جس ڈٹھے سبھ دکھ جائے
تیغ بہادر سمری اے - گھر نو ندھ آوے دھائے
سبھ تھائیں ہوئے سہائے

پرتھم - پہلے ٭ نوندھ - نو طرح دے خزانے
دھائے - دوڑ کے ٭ سہائے - مددگار ٭

پوڑی (۲)

کھنڈا پرتھمے ساج کے - جن سبھ سینسار اُپایا
برہما وِشن مہیش ساج - قدرتی دا کھیل رچائے بنایا
سِندھ - پربت میدنی - بِن تھمّاں گگن رہایا
سِرجے دانو دیوتے - تِن اندر باد رچایا
تَیں ہی دُرگا ساج کے - دَیتاں دا ناس کرایا
تینتھوں ہی بل رام لے - نال باناں دہ سر گھایا
تینتھوں ہی بل کرشن لے - کنس کیسی پکڑ گرایا
بڈے بڈے مُن دیوتے - کئی جُگ تِنی تن تایا
کِنّی تیرا انت نہ پایا

کھنڈا - شکتی - مایا - قدرت ﴿ سِندھ - سمندر ﴿
پربت - پہاڑ ﴿ میدنی - زمین - دھرتی ﴿
گگن - اکاش - آسمان ﴿ سِرجے - بنائے ﴿
دانو - راکھش ﴿ باد - جھگڑا ﴿
باناں - تیراں ﴿ دہ سر - راون ﴿
تن - شریر جسم ﴿

پوڑی (۳)

ساڈھو ستجگ بیتیا - اڈھ سیلی ترینتا آیا
نچّی کلا سروسری - کل نارد ڈورو وایا
ابھماں اُتارن دیوتیاں مہکھا سُر سُنڈ اُپایا
جیت لئے تِن دیوتے تِرلوکی راج کمایا
وڈّا بیر اکھائیکے سِر اوپر چھتر پھرایا
دِتّا اِندر نکال کے تِن گر کیلاش تکایا
ڈر کے ہتھّیں دانوی - دِل اندر تراس ودھایا
پاس دُرگا دے اِندر آیا

ساڈھو - چنگا ❊ اڈھ سیلی - اڈھے سیل والا - اصلی میارتوں
گِرا ہوئن والا - نیچے دبن والا ❊ ابھمان - ہنکار ❊
سُنڈ - بہادر - جودھا ❊ کلا - جھگڑا - (۲) نارد مُنی دی استری
سروسری - زورو زوری - دھینگو زوری - بدوبدی ❊ کل - سُندر -
وایا - بجایا ❊ گِر - پہاڑ ❊
تراس - ڈر ❊

پوہڑی (۴)

اِکّ دِہاڑے ناون آئی درُگ شاہ
اِندر بِرنھا سنائی اپنے حال دی
چھبن لئی ٹھکرائی ساننوں دانوی
لوکی تِہی پھِرائی دوہی آپنی۔
بَیٹھے واۓ ووھائی نے امراوتی۔
دِتّے دیو بھجائی سبھناں راکساں
کِنّے نہ جِتّنا جائی جھکھے دَیت نُوں
تیری شام نِکائی۔ دیوی دُرگ شاہ

دُرگ شاہ۔ قلعیاں دی مالک۔ دیوی ٭ بِرنھا۔ دُکھ۔ تکلیف ٭ ٹھکرائی۔ بادشاہی۔ راج ٭ لوکی تِہی۔ تِنّاں لوکاں وِچ ٭ دوہی۔ دوہائی ٭ ووہائی۔ مبارک بادی۔ خوشی ٭ واۓ۔ باجے بجائے ٭ امراوتی۔ اندر پوری۔ سورگ بہشت ٭ شام۔ شرن اوٹ ٭

پوہڑی (۵)

دُرگا بَین سُننّدی ہسّنی ہڑ ہڑائے
اوہی شینہہ منگایا۔ راکش بھکھناں
چِنتا کرو نہ کائی دیواں نوں آکھیا
روہ ہوئی مہامائی راکھش مارنے

دوہا (۶)

راکش آئے روہلے کھیت پھڑن کے چائے
لشکن تیغاں برچھیاں سُورج ندر نہ پائے

بَین ۔ وچن ۔ گل ٭ شینہہ ۔ شیر ببر ٭
بھکھناں ۔ کھان والا ٭ روہلے ۔ بہادر ۔ غصہ والے ٭
کھیت ۔ یدھ دے میدان وچ ٭
ندر ۔ نظر ٭

پوہڑی

(۷)

ڈُہاں قنّدھاراں مُنہ جُڑے ڈھول سنکھ نگارے بجّے
راکھش آئے روہلے تزواری بکھتر سجّے۔
جُٹّے سوہے جدّھ نوں اک جات نہ جانن بھجّے
کھیت اندر جودھے گجّے

قنّدھاراں ۔ فوجاں ۔ لشکراں ۔

تزواری ۔ تلواراں ۔ بکھتر ۔ زرہ بکتر ۔

کھیت ۔ جنگ دا میدان ۔

پوڑی (۸)

جنگ مُصافا بجیا رَن گھُرے نگارے چَاوَلے
جھُولن نیزے بیرقاں ۔ نیشان لسن لساوَلے
ڈھول نگارے پون دے ۔ اُونگھن جان جٹاوَلے
دُرگا دانو ڈہے رَن ۔ نادو بجن کھیت بھیہاوَلے
بیر پروتے برچھیں ۔ جن ڈال چمُٹے آوَلے
اِک وڈھے تیغیں تڑپھین مد پیتے لیٹن باوَلے
اِک چُن چُن جھاڑوں کڈھین ریت وچوں سونا ڈاوَلے
گدا ترشولاں برچھیاں ۔ تیر وگن کھرے اُتاوَلے
جن ڈستے بھجنگم ساوَلے ۔ مر جاون بیر رہاوَلے

مُصافا - جنگ دا میدان (۲) جنگ دا باجا ÷ گھُرے - بجے ÷ چاوَلے - جوش پیدا کرن والے ÷ بیرقاں - جھنڈیاں ÷ نشان - جھنڈے ÷ لسن چمکدے ہن - پھڑپھڑاندے ہن - شوبھا دِندے ہن ÷ لساوَلے چمکیلے لشکن والے ÷ جٹاوَلے - جٹاں والے - کیش دھاری ÷ بھیہاوَلے - خوفناک - بھیانک ÷ ڈال - شاخ ٹہنی ÷ مد - شراب ÷ ڈاوَلے - چاہیئے (۱) سونے دے گھوتی ÷ گدا - گرز ÷ بھجنگم - سپ - چنچل ہپ ÷ ساوَلے - کالے ÷

پوڑی

(۹)

دیکھن چنڈ پرچنڈنوں رن گھرے نگارے
دھائے راکھش روہلے چوگردے بھارے
ہتھیں تیغاں پکڑکے۔ رن بھڑے کرارے
کدے نہ نٹھے جدھ تے جودھے جُجھارے
دل وچ روہ بڈھائیکے مار مار پکارے
مارے چنڈ پرچنڈ نے بیر کھیت اتارے
مارے جاپن بجلی سر بھار منارے

جُجھارے۔ لڑاکے۔

پوہڑی

(۱۰)

چوٹ پئی دمامے وڈاں مُقابلا
دیوی دست نچائی شِیہن سار دی
پیٹ ملندے لائی مہکھے ویٹن نوں
گُردے آنڈراں کھائی نالے رُکرڑے
جیہی دِل وِچ آئی کہی سُنائے کے
چوٹی جان وکھائی تارے دُھوم کیت

شِیہن - تلوار یا برچھی ۔ سار - لوہا ۔
لائی - ماری ۔ رُکرڑے - بوٹیاں ۔
چوٹی - بودی ۔ دھوم کیت - بودی والا تارا ۔

پوڑی

(١١)

چوٹاں پوَن نگارے۔ انیاں جُٹیاں
دُھوہ لئیاں تلواریں دیواں داناں
واہن وار دوار سُورے سنگھرے
وگے رَتّ جھلاری جیوں گیرو باہنزا
دیکھن بیٹھ اٹاری ناری راکشاں
پائی دھوم سواری درگا داناں

انیاں۔ فوجاں + داناں۔ راکشاں نے +
سُورے۔ بہادر + سنگھرے۔ جدھ وچ +
جھلاری۔ پانی دی جھلار + باہنزا۔ پربت۔ پہاڑ +
دھوم۔ شور۔ ڈنڈ ورولی + سواری۔ باہن۔ گھوڑے
رتھ آدک +

پوڑی

(۱۲)

لکھ نگارے وجن آہمو ساہمنے
راکس رنوں نہ بھجن روہے روہلے
شینہاں والوں گجن سبھے سورمے
تن تن کیبر چھڈن درگا ساہمنے

روہے روہلے۔ بہت غصے نال بھرے ہوئے۔
کیبر ۔ تیر ۔

پوڑی

(۱۳)

گھرے نگارے دوہرے رن سنگلی آلے
دھوڑ لپیٹے دھوہرے سردار جٹالے
اوکھلیاں ناساں جناں منہ جاپن آلے
دھائے دیوی سامنے بیر مچھلی آلے
سُرپت جیہے لڑ ہٹے بیر ٹلے نہ ٹالے
گجے دُرگا گھیر کے۔ جن گھنیر کالے

گھرے ۔ وجے ❖ دھوہرے ۔ دھوہرے رنگ
والے ❖ جٹالے ۔ جٹاوالے ۔ کیش
دھاری ❖ مچھلی آلے ۔ مچھاں والے ❖
سُرپت ۔ دیوتیاں دا راجہ اندر ❖
گھنیر ۔ بدل ❖

پوہڑی

(۱۴)

سَتّ پئی خرچامی وَلاں مقابلا
گھیر لئی وریامی دُرگا آئے کے
راکش وَڈّے علّامی بھج نہ جاندے
اَنت ہوئے سُرگامی مارے دیوتا

خرچامی ۔ کھوتے دے چم نال مڑھیا ہویا دھونسہ ٭

وریامی ۔ فوج ۔ (۲) بہادر ٭ علّامی ۔ چالاک ۔ ماہر ٭

سُرگامی ۔ سُرگ ۔ (بہشت) نوں چلے گئے ٭

دیوتا ۔ دیوی ٭

پوڑی (۱۵)

اگنت گھُرے نگارے دلّاں بھڑندیاں
پائے زِہکھل بھارے دیواں دانواں
واہن پھٹ کرارے راکش روہلے
جاپن تیغیں آرے میانوں دھوہیاں
جودھے وڈّے مُنارے جاپن کھیت وِچ
دیوی آپ سوارے پبّا جویہنے
کدے نہ آکھن ہارے دھاون سامنے
دُرگا سبھ سنگھارے راکش کھڑگ لے

انگنت - جہڑے گنے نہ جان ☆ زہکھل - کجھّ دے بچڑے دے
زرہ بکتر ☆ سوارے - مارے ☆
پبّا - پربت ☆ سنگھارے - مار دتے ☆
کھڑک - تلوار - کرپان ☆

پوہڑی

(۱۶)

اُلّ لنّھے جودھے مارُو بجّیا
بَدّل جیوں دھکھا سُرن وِچّ گجیّا
اندر جیہا جودھا میتھوں بھجیا
کَون بچاری دُرگا جِن رن سجیا

اُلّ ۔ اُڑ کے ۔ (۲) جُھک کے ۔ (۳) جوش نال ؀
لنّھے ۔ چڑھائی کیتی ؀ مارُو ۔ جُدّھ دا باجا ؀
(۲) جدّھ دے راگ دا باجا ؀
گجّیا ۔ کڑکیا ؀

پوہڑی

(۱۷)

وّجے ڈھول نگارے دلاں مقابلا
نیر پھرے ریبارے ۔ آمو سامنے
اگنت ببیر سنگھارے لگدی کیبریں
ڈِگے جان منارے مارے رنجّ دے
کھلی وَالیں وِہنت آہاڑے سبھے سورمے
ستے جان جٹالے بھنگاں کھائے کے

ریبارے ۔ وکیل ⁂ رنج ۔ رجبلی ⁂

آہاڑے ۔ جدھ وچ ⁂ جٹالے ۔ جٹا دھاری

(۲) کیش دھاری ⁂

پؤوہڑی

(۱۸)

دُہاں فَنّدھاراں مُنّہ جُڑے نال دھونس بجاری
کڑکڑک اُٹھیا فوج تے وَڈّا اہنکاری
لے کے چلیا سُورمے نال وَڈّے ہزاری
میانوں کھنّڈا دُھوہیا مہکھا سُر بھاری
اُلّ لتھے سُورمے مار چتّی کراری
جاپے چلّے رتّ دے سَللے جٹّ دھاری

باپے ۔ دِسدے ہن ۔ معلوم ہوندے نے ۔

سَللے ۔ گنگا دا پرواہ ۔ گنگا دی لہر ۔ پرنالے ۔

جٹّ دھاری ۔ جٹّا دھاری ۔ شو جی مہاراج ۔

پوڑی

(۱۹)

سٹ پئی جمدھانی دلاں مُقابلا
دُھوہ لئی کرپانی دُرگا میان تے
چنڈی راکش کھانی واہی دینت نوں
کوپر چوُر چوانی لتھی کرگلے۔
پاکھر تُرا پلانی۔ رڑکی دھرا جائے
لیندی اگاں سدھانی سنگھاں دھولیاں

جمدھانی۔ جھوٹے یا سنڈھے دی کھل نال مڑھیا ہویا دھونسا ٭ کرپانی۔ تلوار ٭ چنڈی۔ تیز ٭ راکھش کھانی۔ راکھشاں نوں کھان والی تلوار ٭ کوپر۔ سر دی کھوپری ٭ چوُر۔ بھن کے یا ٹوٹے ٹوٹے کر کے ٭ چوانی۔ مُنہ ٭ کرگلے۔ کرنگ (۱) شر یدا ببر ٭ پاکھر۔ کاٹھی۔ (۲) زین ٭

کُورم سِر ہلانی دُشمن مارَ کے
وڈّھے گن تِکھانی موُتے کھیت وِچ
رَن وِچ گھتّی گھانی لوہو مِجّ دی
چارے جُگّ کہانی چل گئی تیغ دی
بِدّھن کھیت وِہانی مہکھے دینت نوُں

پلانی - تاہرو ۔ رڑکی - پہنچی - (۲) آواز دتّی - (۳) ڈِگ پئی ۔ دھرا - بین
سِدھانی - گئی (۲) چلی ۔ اگاں - اگے ۔ سِنگھاں - سینگ ۔
دھولدیاں - اوہ دھول یا بلد جس نے پرتھوی نوں اپنے سِنگھاں
اُتے چکیا ہویا ہے ۔ کوُرم - اوہ کچھُو جیہڑا پاتال وچ رہندا ہے
ہلانی - ہلی ۔ وڈّھے - کٹ دِتّے (۲) موچھے پا دتّے دَگن - بہت سارے بہادر
کھیت - جدّھ دا میدان ۔ گھتّی - پائی ہے ۔ گھانی - ڈھیر (۲) سموہ (۳) ہُوتے
مِجّ دا گارا (۴) گارا ۔ جُگّ - چار جگ ہن ست جگ - دواپر جگ - ترتیا جگ
اتے کل جگ ۔ بِدّھن - دکھ دی گھڑی (۲) اوکڑ دی گھڑی ۔ وِہانی -
گذری (۲) راکھش ماریا گیا ۔

پوڑی (۲۰)

اِنی مہکھا سُر مارے دُرگا آئیا۔
چَودہ لوکاں رانی سِنگھ نچائیا۔
مارے وِیر جٹانی دَل وِچّ اگلّے
منگن ناہی پانی دِلی ہنکار کے
جن کری سمائے پٹھانی سُنائیکے راگ نوں
رتو دے ہڑوانی چلّے وِیر کھیت
پِیتا پھُل ایانی گھُمن سُورمے۔

چَودہ لوکاں رانی ۔ چودہ لوکاں دی مالک دُرگا (۲) دیوی ٭ سِنگھ ۔ شیر ٭ جٹانی ۔ جٹا والے (۲) کیش دھاری ٭ وِیر ۔ بہادر ٭ اگلّے ۔ بہت سارے ٭ دلی دلیں (۲)، دل وچ ٭ ہنکار کے ۔ غرور نال ٭ سمائے ۔ مستی (۲)، خاص قسم دا تال ہندا ہے ٭ پٹھانی ۔ پٹھاناں نے ٭ ہڑوانی ۔ ہڑ (۲) پرنالے (۳) کٹتے (۴) چشمے (۵) بہاؤ ٭ پھُل ۔ شراب (۲) پوست (۳) دھتورہ (۴) نشہ (۵) دارو ٭ ایانی ۔ انجان (۲) جس نے پہلاں کدی نشہ نہ پیتا ہوئے ٭

پوڑی

(۲۱)

ہوئی الوپ بھوانی دیواں نوں راج دے
اِیشر دی بردانی ہوئی جِتّ دِن
شُمبھ نِشُمبھ گمانی جنمے سُورمے
اِندر دی رجدھانی تکّی جِتّنی۔

ہوئی الوپ ۔ ٹک گئی (۲) چھپ گئی ۔(۳) انتر دھیان ہو گئی
بھوانی ۔ دیوی * دیواں نوں ۔ دیوتیاں نوں * اِیشر ۔ شو
جی ۔ (۲) برہما * بردانی ۔ ور دین والی * جِتّ ۔ جس *
دِن ۔ دہاڑے (۲) ویلے (۳) گھڑی * جنمے ۔ جمّے (۲) پیدا ہوئے
سُورمے ۔ بہادر * گمانی ۔ ہنکاری (۲) مغرور * اندر ۔ دیوتیاں
دا راجہ * رجدھانی ۔ راجدھانی (۲) دارالخلافہ (۳) ریاست *
جِتّنی ۔ فتح کرن لئی (۲) جِتّن لئی *

پوڑی

(۲۲)

اندر پوری تے دھاونا وڈ جودھی متا پکایا
سنج - پٹیلا - پاکھرا - بھیڑ سندا ساج بنایا
جمے کٹک اچھوہنی اسمان گردی چھایا
روہ نسنبھ نسنبھ سدھایا

دھاونا - حملہ کرنا (۲) چڑھائی کرنا ÷ جودھی - بہادراں نے ÷
سنج - سنجوئے (۲) زرہ بکتر ÷ پٹیلا - پٹیاں ÷ سنج پٹیلا - پٹیاں
والا سنجویا ÷ پاکھرا - کاٹھیاں ÷ سندا - والا ÷ کٹک - لشکر
(۲) فوج ÷ اچھوہنی - کھونی (۲) اک وڈی بھاری
سیناں جس وچ ۲۱۸۷۰ رتھ - ۲۱۸۷۰
ہاتھی - ۶۵۶۱۰ گھوڑے اتے ۱۰۹۳۵۰ پیادے
ہندے ہن ÷

پوڑی

(۴۳)

ڈُھنبھ نشُنبھ اکلایا وَڈّ جودھی سنگھر ولئے
روہ دِکھال دِتّیا وَریامی تُرے نچائے
گھرُے دمامے دوہرے۔ جم باگھن جیوں اڑلائے
دیو دانو لُجّھن آئے

اکلایا۔ کہیا (۲)، بولیا ٭	جودھی۔ بہادراں نوں ٭
سنگھر۔ جُدّھ ٭	ولے۔ بجے ٭
روہ۔ غُصّہ ٭	تُرے۔ گھوڑے ٭
گھرُے۔ بجے ٭	دمامے۔ نگارے ٭
جم باگھن۔ سنڈھا۔جھوٹا ٭	لُجّھن۔ لڑن لئی ٭

پوَہڑی

(۲۴)

دانو دِیو اناگی ۔ سنگھر رَچیا ۔
پُھلّ کھِڑے جن باغِیں بائنے جودھیاں
بھُوتاں اِلّاں کاگِیں گوشت بھکھّیا
ہُمڑ دُھمڑ جاگی گھتّیٖ سُوریاں ۔

اناگی ۔ لگاتار (۲) اِک رس ٭ سنگھر ۔ جُدھ (۲) لڑائی ٭
رچیا ۔ کیتا (۲) بنایا ٭ باغِیں ۔ باغاں وِچّ ٭
بانے ۔ کپڑے (۲) وردیاں ٭ بھکھّیا ۔ کھاہدا ٭
بھُوتاں ۔ جن بھوت ٭ گھتّیٖ ۔ پائی ٭
ہُمڑ دُھمڑ ۔ شور (۲) لگکارا (۲) ڈنڈرولی ٭
سُوریاں ۔ بہادراں ٭

پوڑی

(۲۵)

سَتّ پئی نگارے دلاں مقابلا
دِتّے دیو بھجائی مِل کے راکشاں
لوکی تِنہی پِھرائی دوہی اپنی -
دُرگا دی شام تکائی دیواں ڈردیاں
آندی چنڈ چڑھائی اُتّے راکشاں

شام - شرن (۲) اوٹ ٭ تکائی - ڈِٹھی ٭

پوہڑی

(۲۶)

آئی پھیر بھوانی خبراں پائیاں
دَیَنت وڈّے اَبھاری ہوئے اِکٹھے
لوچن دُھوم گمانی رائے بُلائیا
جگ وِچ وڈّا دانو آپ کہائیا
سَتّ پٹی خرچامی دُرگا لیاوی

بھوانی - دیوی (۲) دُرگا ٭ لوچن دُھوم - دُھومر لوچن ٭

رائے - راجا ٭ دانو - دینت ٭

خرچامی - اوہ دھونسہ جیہڑا کھوتے تے چمّ نال مڑھیا

ہویا سی ٭

پوڑی

(۴۷)

کڑک اُٹھی رَن چنڈی فوجاں ویکھ کے
دُھوہ میانوں کھنڈا ہوئی سامنے
سبھے بیر سنگھارے ۔ دھومر نین دے
جن لے کٹے آرے درخت باڈھیا

کھنڈا ۔ تلوار ۔(۲) کرپان ٭ سنگھارے ۔ مار دتے ٭
دُھومر نین ۔ دھومر لوچن نام دا اِک راکھش ٭
باڈِھیا ۔ ترکھان ٭

پوڑی

(۴۸)

چوبی دھونس بجائی دلاں مقابلا
روہ بھوانی آئی اُتے راکھشاں
کھبے دست نچائی شیہن سار دی
بہتیاں دے تن لائی کیتی رنگلی
بھائیاں مارن بھائی دُرگا جان کے
روہ ہوئے چلائی راکش رائے نوں
جم پور دیا پٹھائی لوچن دھوم نوں
جاپے دِتی سائی مارن شُنبھ نوں

چوبی - نگارچی ٭ شیہن - تلوار ٭ سار - لوہا ٭
جم پور - جمراج دے شہر نوں (۲) اگلے جہان ٭
جم پور دیا پٹھائی - ماردِتا ٭ سائی - پیشگی (۲) بیانہ ٭

پؤڑی

(۲۹)

بھنّے دیبنت پُکارے راجے شُنبھ پے
لوچن دُھوم سنگھارے ستے سپاہیاں
چن چن جودھے مارے اندر کھیت دے
جاپن انبر نارے ڈگن سورمے
گِرے پربت بھارے مارے بجّ دے
دینتاں دے دل ہارے وہشت کھائیکے
بچّے سو مارے مارے رہندے رائے تھے

انبر - اکاش - آسمان ۔ بجّ - بجلی ۔
رائے - راجا ۔

پوَہڑی

(۳۰)

روہ ہوئے بُلائے راکش رائے نے
بکیھٹے منّا پکائے دُرگا لیاونی ۔
چنڈ اڈمنڈ پٹھائے بُہتا کٹک دے
جاپے چھیڑ چھائے بنیاں قبضاں
جینے رائے بلائے چلے جُدھ نوں
جن جم پور پکڑ چلائے سبھے مارنے

پٹھائے ۔ بھیجے ٭ کٹک ۔ لشکر (۲) فوج ٭
قبضاں ۔ کاٹھیاں ۔ (۲) چار جامے ٭

پوڑی

(۳۱)

ڈھول نگارے وائے دلاں مقابلا
روہ رُہیلے آئے اُتے راکشاں
سبھنی نڑے نچائے برچھے پکڑ کے
جُھتے مار گرائے اندر کھیت دے
تیغیں چھہبر لائی بُھٹی دیوتا

وائے - بجائے ٭ روہ - غصہ ٭
رُہیلے - غصے والے ٭ نڑے - گھوڑے ٭
تیغیں - تلواراں دی ٭ چھہبر - جھڑی (۲) بارش ٭
بُھٹی - وستی (۲) دُہری ٭ دیوتا - دیوی ٭

پوڑی

(۳۲)

بھیری شنکھ وجائے سنگھر رچیا
تن تن تیر چلائے درگا دھنکھ لے
جتنی دست اٹھائے رہے نہ جیوندے
چنڈ ار منڈ کھپائے دونو دیوتا

دھنکھ ۔ کمان ٭ دیوتا ۔ دیوی ٭

پوڑی (۲۳)

سُنبھ نسُنبھ رسائے مارے ویٹن سُن
جودھے سبھ بُلائے اپنے مجلسی
جنّی دیو بھجائے اِنّدر جیہوے
تینیں مار گرائے پل وِچّ دیوتا۔
اُنھی دستی دست وجائے تِنّاں چِتّ کر
پھر سرلوتن بیج چلائے بیڑے رائے دے
سنّج پٹیلا پائے چِلکت ٹوپیاں
لُجھّن نوں ارڑائے راکھش رو ملے
کدے نہ رکنّے ہٹائے جدّھ مچائے کے
مِل تینیں دانو آئے ہُن سنگھر دیکھنا

رسائے۔ غصہ وچ بھ گئے ٭ مجلسی۔ صلاح کار ٭ دستی دست وجائے۔ ہتھاں نال ہتھ دجائے ٭ (۲) افسوس کیتا ٭ سنّج۔ سنجوئے ٭ پٹیلا۔ پیٹی ٭ چلکت۔ چمکدیاں ہن ٭ ٹوپیاں۔ خود ٭ لُجھّن۔ جُدھ کرن لئے ٭ سنگھر۔ جُدّھ ٭

پوڑی

(۳۴)

ڈِبِنتاں ڈنّڈ اُبھاری نیڑے آئے کے
سنگھ کری اسواری دُرگا شور سُن
کھبّے دست اُبھاری گدا پھرائے کے
سینا سبھ سنگھاری سرنوت بیج دی
جن مد کھائے مداری گھمن شور مے
اگنت پاؤ پساری رُلّے اہاڑ وِچ۔
جاپے کھیڈ کھِڈاری سُتّے پھاگ نوں

ڈنڈ اُبھاری ۔ شور مچایا ٭ گدا ۔ مُدگر ۔ (۲) گرز ٭

مد ۔ نشہ (۲) شراب (۳) بھنگ ٭ مداری ۔ مسلمان فقیر ٭

اہاڑ ۔ جدھ ٭ پھاگ ۔ ہولی ٭

پوڑی

(۳۵)

سرنوت بجیج ہکارے رہتدے سورمے
جودھے جیدھ منارے دِسن کھیت وِچ
سبھنی دست ابھارے تیغاں دھوہ کے
مارو مار پکارے آئے سامنے
سنجاں دے ٹھنکارے تیغیں ابھرے
گھاڑ گھڑن ٹھٹھیارے جان بنائے کے

ہکارے - بلائے (۲) سدے

پوڑی

(۳٦)

سٹ پئی جمدھانی دلاں مُقابلا
گھُمّن برگ ستانی دل وِچ گھیینو
سٹے نُرا پلانی ڈِگّن سُورمے۔
اُٹھ اُٹھ مَنگن پانی گھائل گھُومدے
اَپوّڈ مار دِہانی اُپر راکشاں۔
بِجّل جیون جھرلانی اُٹھی دیوتا۔

جمدھانی ۔ دھونسہ (۲) نگارہ ۔ برگ ستانی ۔ زبردست بہادر ۔

(۲) سنجویاں والے سورمے ۔ نُرا ۔ گھوڑے ۔

پلانی ۔ تاہرو ۔ دِہانی ۔ بینتی (۲) گنڈری (۳) پیئی ۔

بجّل ۔ بجلی ۔ جھرلانی ۔ کڑکی ۔

پوڑی

(۳۷)

چوبی دھونس اُبھاری دلاں مُقابلا
سبھو سینا ماری پل وِچ دانوی
دُرگا دالو مارے روہ بڈھاییکے
سِر وِچ تیغ وگائی سر توڑ بیچ دے

سینا ـ فوج ٭ روہ ـ غُصہ ٭

پوَہڑی

(۳۸)

اگنّت دانو بھارے ہوئے لوہو آ
جودھے جیڈ مُنارے اندر کھیت دے
دُرگا نوں للکارن آون سامنے
دُرگا سب سنگھارے راکش آوندے
رتّوُ دے پرنالے تن تے بھوے چپّے
اُٹھے کارن آرے راکش ہڑہڑائے

اگنّت ـ بے شمار ✤ دانو ـ دینت ✤
سنگھارے ـ مار دتّے ✤ کارن آرے ـ بہادر
جُدّھ کرن والے ✤ ہڑہڑائے ـ اکڑ اکڑ کے ✤
ہسّ ہسّ کے ✤

پوڑی (۳۹)

ڈھگا سنگلیالے سنگھر وائیا
برچھی بُنبلیالی سُورے سنگھرے
بھیڑ مچیا بیرالی دُرگا دانوین
مار مچی تُہرالی اندر کھیت دے
جن نٹ لُٹھتے چھالیں ڈھول وجائکے
روہُو پھاتھی جالی لوتھیں جم دھڑی
گھن وچ جیوں چھنچھالی تیغاں ہتیاں
گھُمر آر سیالی بنیاں قیضماں

ڈھگا ۔ بھیری (۲) دھونسہ ❖ سنگلیالی ۔ سنگاں والا ❖
سنگھر ۔ جُدھ ❖ وائیا ۔ وجایا ❖
بیرالی ۔ بہادراں دی فوج ❖ تُہرالی ۔ آگوُاں ❖
روہُو ۔ مچھی (۲) مچھلی ❖ جم دھڑ ۔ تلوار ❖
گھن ۔ بدل ❖ چھنچھالی ۔ بجلی ❖
گھُمر آر ۔ شور (۲) رولا (۳) بھیڑا تپھڑی ۔ جلدی وچ اِدھر اُدھر آنا جانا ❖
سیالی ۔ گدڑ ❖

پؤڑی (۴۰)

ڈھگا سُول بجائِیاں دلاں مقابلا۔
دُھوہ میانوں لئیاں جوانی سُورمی
سرلوت بیچ ودھائِیاں اگنت صُورتاں
دُرگا سوہے آئِیاں روہ وکھائیکے
سبھنی آن وگائِیاں نیغاں دُھوہ کے
دُرگا سبھ بچائِیاں ڈھال سنبھال کے
دیوی آپ چلائِیاں تک تک دانوی
لوہو نال ڈُبائِیاں نیغاں ننگیاں
سارسوتی جن نہائیاں مِل کے دیویاں
سبھے مار گرائِیاں اندر کھیت دے
تدوں پھیر سوائِیاں ہوئِیاں صُورتاں

ڈھگا۔ بھیری بابا۔ دھونسہ ٭ سُول۔ زور نال ٭ روہ۔ غصہ ٭
سارسوتی۔ سرسوتی ندی ٭ کھیت۔ رَن۔ بھُومی ٭

پوڑی

(۴۱)

سُوری سنگھر وچھیا ڈھول شنکھ نگارے وائے کے
چنڈ چناری کالکا من ہاہلا روس بڑھائے کے
نکلی متھا پھوڑکے جن فتح نیشان بجائے کے
جاگ سوجھی جدھ نوں جرواناں جن مرڑائے کے
دِل وِچ گھبر گھتیا جن شیشہ تریا گن نائے کے
آپ وِسولا ہویا تِہہ لوکاں تے کھن سائے کے
روہ سِدھایا چکریاں کرندا کھڑگ اُٹھائے کے
اگے راکش بیٹھے روہلے تیریں تیغیں چھبر لائے کے

جاگ ۔ سچیت ۔ ہوشیار ٭ جرداناں ۔ جھوٹا ٭
مرڑائے کے ۔ اُڑا کے ٭ گن نائے کے ۔ گج کے ٭

پکڑ پچھاڑے راکشاں دل دیننناں اندر جائے کے
بھو کیسیں پکڑ پچھاڑیں تن اندر دھوم رچائے کے
وڈّے وڈّے چن سورمے گہہ کوٹیں دے چلائے کے
رن کالی غصہ کھائے کے

وسولا - غصہ ÷ چکرپان - وشنو مہاراج ÷
نندا کھڑگ - نندک نام والا کھڑگ ÷ کوٹیں - کروڑ ÷

پَوہڑی

(۶۲)

دُہاں قندھاراں مُنہ جُڑے انیاں راچوئی آں
دُھوہ کرپاناں تِکھیاں نال لوہُو دھوئی آں
حُوراں شرنوت سیج نوں گھت گھیر کھلوئی آں
لاڑا دیکھن لاڑیاں چوگِردے ہوئی آں

انیاں - فوجاں ÷ راچوئی آں - تیار ہوئیاں ÷
حُوراں - سُرگ دیاں اپچھراں (۲) - پریاں ÷
لاڑا - مہاراج ÷ لاڑیاں - سج ویاہیاں
عورتاں ÷

(۵)

پوڑی (۴۳)

چوبی دھونسا پائی دلاں مقابلا
دستی دھوہ نچائیاں تیغاں ننگیاں
سوریاں دے تن لائیاں گوشت گدھیاں
بدھن راتیں آئیاں مرداں گھوڑیاں
جوگنیاں رل دھائیاں لہو بھکناں
فوجاں مار ہٹائیاں دیوی دانویں۔
بھجدی کتھا سنائیاں راجے شنبھ پے
بھوئیں نہ پوتے پائیاں بونداں رکت دیاں
کالی کھیت کھپائیاں سبھے سوُرتاں۔
بہتی سریں بہائیاں گھڑیاں کال رکیاں
جان نہ جائے مائیاں جوجھے سورمے

چوبی۔ نکڑہی دا ٭ گدھیاں۔ گدھ ٭ بدھن۔ دکھاں دیاں ٭
بھکناں۔ کھانا ٭ رکت۔ لہو ٭ جوجھے۔ لڑے ٭

پوڑی

(۴۴)

سُننبھ سُنی کرہالی شرنوت بہج دی
رَن وِچ کِنے سن جھالی دُرگا آوندی
بُھتے پہر جٹالی اُٹھے آکھ کے
چوٹاں پان طبالی جاسن جُدّھ نوں
تھر تھر پِرتھمی چالی دلاں چڑھندیاں
نَو جِویں ہے ہالی شاہ دریاؤ وِچ
دُھوڑ اُتاہاں گھالی چھڑی تُرنگماں
جان پُکارن چالی دھرتی اِندر پے

کرہالی - رن دی خبر ✣ جھال - جھال جھلی ✣
طبالی - طبلہ ✣ نَو - کشتی ✣
تُرنگماں - گھوڑے ✣

پوڑی (۴۵)

آہر ملیا آہریاں سین سُوریاں ساجی
چلّے سوہیں دُرگ شاہ جن کعبے حاجی
تیریں تیغیں جمدھڑیں رن ونڈی بھاجی
اِکّ گھائل گھومن سُورمے جن مکتب قاضی
اِکّ بیر پروتے برچھیئے جیوں جُھک پون نمازی
اِکّ دُرگا سوہیں کھنس گئے کھنسارئن تازی
اِکّ دھاون دُرگا ساہمنے جیوں بھکھ آئے پاجی
کدے نہ رجّے جُدّھ تے رجّ ہوئے راضی

آہر - کم - جتن ✢ آہریاں - کم کرنوالے آدمی ✢
سوہین - ساہمنے ✢ کعبے - مکّہ شریف ✢
حاجی - حج کرن والا ✢ جمدھڑین - کٹار ✢
مکتب - مدرسہ ✢ بیر - بہادر ✢
تازی - گھوڑا ✢ پاجی - کمین لوگ - منگتے ✢

پوہڑی

(۴۶)

بچے سنگی آلے ۔ سنگھر دوہرے
ڈہے جو کھیت جٹالے ہتھاں جوڑ کے
نہیڑے جُھبلی آلے ۔ دِسن اورڑے
چلے جان جٹالے نادن گنگ نوں

سنگی آلے ۔ سنگاں والے ٭ اورڑے ۔ اکڑ کے ٭

—— (٥) ——

پوڑی

(۴۷)

دُرگا اتے دانویں سُول ہوئی آں کنگاں
واچھڑ گھتی سوریاں وچ کھیت کھننگاں
دُھوہ کرِپاناں تکھیاں وڈھ لاہن انگاں
پہلاں دلاں ملندیاں بھیڑ پیا نہنگاں

سُول ہوئی ۔ ٹھیک سر ہوئیاں ۞ کنگاں ۔ نوجان ۞
کھننگاں ۔ تیر ۞ انگاں ۔ جسم دا حِصّہ ۔
(۲) اعضاء ۞ نہنگاں ۔ نڈر بہادر ۞

(۵)

پوڑی

(۴۸)

اورڑ فوجاں آئی آں ۔ ربیر چڑھے قندھاریں
سڑک میانوں کڈھیاں تکھیاں تَرواریں
کڑک اُٹھے رن مچیا وڈّے ہنکاری
سر دھڑ باہاں گلتے پُھلّ جے ہے باڑی
جاپے کٹے ہاڈھیاں رُکھ چندن آری

قندھاریں ۔ فوجاں ÷ گلتے ۔ موچھے ÷
ہاڈھیاں ۔ ترکھان ÷

پؤڑی

(۴۹)

ڈُوہاں قندہاراں مُنہ جُڑے۔ جاں ستّ پئی خروار کو
تک تکّ کیبر ورگ شاہ تک مارے بھلے جُوجھار کو
پیدل مارے ہاتھیاں سنگ رتھ گرے اسوار کو
سوہن سنجا باگڑا۔ جن لگے پھُل انار کو
غُصّے آئی کالکا۔ ہتھّ سجے لئے تروار کو
ایڈوں پار۔ اوت پار ہر ہٹاکش کئی ہزار کو
جن اِکاّ رہی قندھار کو۔
صد رحمت تیرے وار کو۔

خروار۔ دھوتسہ ✣	کیبر۔ تیر ✣
جوجھار۔ بہادر ✣	رتھ۔ بگھی ✣
سنجا۔ سنجوے ✣	باگڑا۔ تیر ✣

پوڑی (۵۰)

دہاں قندہاراں مُنہ جُوڑے سٹّ پئی جمدّھان کو
تد کِھنگ نشنبھُو نچایا ڈال اُپر برگ شتان کو
پھڑی بلنّد منگائے اُس فراغش کر مُلتان کو
غُصّے آئی ساہمنے رن اندر گھمّسن گھان کو
اگّے تیغ وگائی دُرگ شاہ وُڈھ نشنبھ نوں بھی پلان کو
رڑکی جا کے دھرت کو بڈّھ پاکھر بڈّھ کُکان کو
بیر پلانوں ڈِگیا ۔ کر سجدا نشنبھ سُجان کو
شاباش سلونے خان کو ۔ شاباش تیرے تان کو
تعریفاں پان چبان کو ۔ صدّ رحمت کیفاں کھان کو
صدّ رحمت تُرے نچان کو

جمدّھان ۔ نگارہ ٭ کِھنگ ۔ گھوڑا ٭
برگ شتان ۔ گھوڑے دا سامان زین ۔ تاہرو آدک ٭ بلنّد ۔ ڈوی کمان ٭
سلونے ۔ خوبصورت ٭ کیفاں ۔ شراب ٭
تُرے ۔ گھوڑا ٭

پوَڑی

(۵۱)

دُرگا اَتے دانوِیں گہہ سنگھر کتّھے
اورڑ اُٹھّے سُورمے آ ڈاہے ہتّھے
کٹّ تُفنگی کھبریں دل گاہ نکھتّے
ویکھن جنگ فریشتے آسمانوں لتّھے

گہہ - پکڑنا ✣ کتّھے - کوی لوگ کہندے ہن ✣
اورڑ اُٹھّے - چمک اُٹھے ✣ نکھتّے - نکلے ✣
فریشتے - فرشتے (۲) دیوتا ✣

(۵)

پوہڑی

(۵۲)

دوہاں قندہاراں مُنہ جُڑے دل گھرے نگارے
اورڑ آئے سُورمے سردار رنیارے
لے کے تیغاں برچھیاں ہتھیار اُبھارے
ٹوپ پٹیلا پاکھراں گل سنج سوارے
لے کے برچھی درگ شاہ بہو دانو مارے
چڑھے رتھی گج گھوڑئے مار بھوئے تے ڈارے
جان حلوائی سیخ نال وِنھ وڑے اُتارے

اورڑ ۔ اُلرکے ٭ رنیارے ۔ لڑائی کرن والے ٭
ٹوپ ۔ خود ٭ پٹیلا ۔ پٹیاں والا سنجویا ٭
پاکھراں ۔ کاٹھیاں ٭ سنج ۔ زرہ بکتر ٭
گج ۔ ہاتھی ٭

پوہڑی

(۵۳)

دوہاں قندھاراں منہ جُڑے نال دھونسہ بھاری
لئی بھگوتی دُرگ شاہ ورجاگن بھاری
لائی راجے شُنبھ نوں رتّ پی اے پیاری
شُنبھ پلانوں ڈگیا اُپما بیچاری
ڈُب رتُو نالوں نکلی برچھی دُوھاری
جان رزادی اُتری پہن سُوہی ساری

بھگوتی - تلوار ٭ ورجاگن - چمکیلی ٭
پلانوں - کاٹھی توں ٭ اُپما - مثال ٭
رزادی - راجزادی - راجہ کی لڑکی (۲) شہزادی ٭
ساری - ساہڑی ٭

پوڑی

(۵۴)

ڈُرگا اتے دانوِیں بھیڑ پیا صباہی
شستر پجُوتے ڈُرگا شاہ گہہ سبھنی باہی
شُنبھ نشُنبھ سنگھاریا وتّھ جیہے ساہی
فوجاں راکھش آریاں دیکھ روون دھاہی
مُنہ گڑُوچے گھاہ دے چھڈّ گھوڑے راہی
بھجدے ہوئے مارین مُڑ جھاکن ناہی

صباہی ۔ صُبح ہی ۔سویرے ہی ÷ پجُوتے ۔ ہتھیار ÷
سنگھاریا ۔ مار دتّا ÷ وتّھ ۔ وستاں (۲) چیزاں ÷
ساہی ۔ سائیں ۔ مالک ÷ راکھش آریاں ۔ راکھشاں والیاں
گڑُوچے ۔گراہی (۲) بُرکی ÷ جھاکن ۔ ویکھنا ÷

پوَہڑی

(۵۵)

شُنبھ نِشُنبھ پٹھایا جَمَ دے دھام نُوں

اِندّر سدّ بُلایا - راج ابھکھیکنو

سِر پر چھتّر پھرایا - راجے اِنّدر دے

چودہ لوکیں چھایا جَسّ جگ مات دا

دُرگا پاٹھ بنایا - سبھے پوَہڑیاں

پھیر نہ جُونی آیا - جِن ایہہ گائیا

پٹھایا - بھیج دتا + جَمَ دے دھام - جمراج دے گھر (۲) موت دے گھر + راج ابھکھیکنو - راج تلک + لوکیں - لوک + جسّ - نیک نامی + جگ مات - جگت دی ماتا (۲) دُرگا + جُونی - جنم +

وار درالتھا

(۱)

پہلاں بھگوتی نوں سمر کرکے شری گورو نانک دیو جی مہاراج نوں میں دھیاوندا ہاں - پھر شری گورو امر دیو جی مہاراج اتے شری رام داس جی مہاراج دا دھیان کردا ہاں - اوہ میرے سدا ہی سہائک ہن - شری گورو ارجن دیو جی مہاراج شری ہری گوبند جی مہاراج اتے شری گورو ہری رائے جی نوں میں سمردا ہاں - پھر شری ہری کرشن جی مہاراج دا دھیان کردا ہاں - کہ جنہاں دے درشن ماتر دے نال ہی سارے دکھ دور ہو جاندے ہن - شری گورو تیغ بہادر جی مہاراج دا نام سمرن کرن نال نوں پرکار دیاں ندھیاں (خزانے) دوڑ کے گھر دے اندر آ وڑیاں ہن - ساریاں تھاواں وچ سارے گورو مہاراج میری سہائتا کرن ۰

(۲)

اکال پورکھ نے سب توں پہلاں اپنی شکتی دوارا مایا نوں سجا کے سارے سنسار نوں پیدا کیتا - برہما وشنو اتے مہادیو جی نوں بنا کے اپنی قدرت دی

کھیڈ بنا کے دکھا دِتّی ۔ سمُندر ۔ پہاڑ اَتے زمین
بنائی ۔ اَتے اکاش بناں تھماں دے کھڑا کیتا ۔
دیوتے تے راکھش دی بنا دِتے اَتے اُنہاں دوہاں
دے وِچ وَیر پوا دِتّا ۔ ہے واہگورو ! توں پھر
آپ ہی دُرگا ساجی تے دَینتاں دا ناش کرا دِتّا ۔
تیرے پاسوں ہی سری رامچندر جی مہاراج نے
بل پراپت کرکے تیراں دے نال لنکا دے راجے
راون نوں مار دِتّا ۔ تیرے پاسوں ہی سری کرشنچندر
آنند کند جی نے شکتی لے کے متھرا دے راجے کنس
اَتے کیشی نام والے راکھش نوں کیساں توں
پھڑ کے گرا دِتّا ۔ ہے اکال پورکھ ! تیری پراپتی لئی
وڈیاں وڈیاں مُنیاں تے دیوتیاں نے کئی جُگ
تپسیا کرکے اپنے شریراں نوں کشٹ دِتّا ۔ پر
کوئی وی تیرا اَنت نہ پا سکیا ۔

---

(۳)

چنگا ست جُگ بیت گیا ۔ اَتے اودوں سیل
والا ترتیا جُگ آ گیا ۔ کلا دھینگو زوری وِچ پئی ۔
تے نارد منی نے جھگڑا ودھان والا سُندر ڈوئو
وجا دِتّا ۔ دیوتیاں دا ہنکار بھنن لئی اکال پورکھ
نے بہادر دھکھا سُر دیونت نوں پیدا کیتا ۔ اوس نے

سارے دیوتیاں نوں جت لیا - اتے آپ تناں
لوکاں دا راجا بن بیٹھا - وڈا جودھا اکھوا کے
سر تے چھتر پھروایا - دیوتیاں دے راجے اِندر
نوں اِندر پوری وچوں کڈھ دتا - اتے اوہ وچارا
کیلاش پربت ول نس گیا - دیتاں دے ہتھوں
دکھی ہویا - اِندر دل وچ بہت ڈریا - اتے مدد
لئی درگا دے پاس آیا ۔

---

(۴)

اِک دن اشنان کرن لئی مہارانی درگا اُتھے
آئی جتھے اِندر لکیا ہویا سی - اِندر نے درگا نوں
اپنے دکھ دا حال سنایا - اتے آکھیا - کہ راکھشاں
نے ساڈی بادشاہی کھوہ لئی ہے اتے تناں
لوکاں وچ اپنی دہائی پھرا دتی ہے - اتے ودھائیاں
دے واجے وجاؤندے ہوئے امراوتی تے قبضہ
کیتی بیٹھے ہن راکھشاں نے اُتھوں سارے دیوتا
مار کے بھجا دتے ہن - جنہاں سر دینت دا بڑا
بلی ہے) کسے پاسوں نہیں جتیا جا سکدا -
ایس لئی ہے مہارانی درگا جی ! ہن کیول تیری
ہی شرن وچ بیٹھا ہاں ۔

---

(۵)

اِندر دی گل سُن کے دُرگا کھِن کھِن کر کے ہتس پئی اَتے راکھشاں نُوں کھا جان والا ببّر شیر منگایا - پھر دیوتیاں نُوں آکھیا - تُسی لکھ فکِر نہ کرو - (ایہہ گل آکھ کے) مہا مائی راکھشاں نُوں مارن لئی کرودھ وِچ آگئی ٭

---

(۶)

جنگ دے میدان وِچ دیوی نال یُدھ کرن دے چا وِچ غُصّے نال بھرے ہوئے راکھش وی اوتھے آگئے اَتے اُنہاں دیاں تلواراں تے برچھیاں دی لشک تے چمک نال سُورج دی روشنی وی مدھم پے گئی ٭

---

(۷)

جدوں دوہویں فوجاں آہمو ساہمنے ہوئیاں تدوں ڈھول - نتنکھ اَتے نگارے وجن ڈہ پئے - غُصّے والے راکھش جنہاں دے ہتھاں وِچ تلواراں پھڑیاں ہویاں سن - اَتے جنہاں دے پنڈیاں اُتے زرہ بکتر پہنے ہوئے پچے سجدے سن - لڑن لئی آگئے - اِکّو جیہے بہادر

چھیڑے میدان وچوں نسّناں جاندے ہی نہیں سن - آہمو ساہمنے ہو کے اِکّ دوجے نال جُٹّ پے ۔

---

(۸)

جنگی واجے واجن ڈہ پئے اتے یُدھ کھیتر وِچّ سُورمیاں دا حوصلہ ودھاؤن والے نگارے دی زور نال وجنے شروع ہو گئے - نیزے تے جھنڈیاں پٹیاں جھُلدیاں ہن - اتے لشکن والے جھنڈے پئے لشکدے ہن - ڈھولاں اتے نگاریاں دے وجن نال سورمے مست ہوئے ہوئے اِداں گھُمدے ہن - جانو ہوا دے بُلیاں نال مست ہوئے ہوئے لِٹاں والے عملی مستی وِچّ آئے ہوئے پئے اُونگھدے ہن - یُدّھ وِچّ بھیانک واجے پئے وجدے ہن - ہُن دُرگا تے راکھش آپو وِچّ لڑن ڈہ پئے - ہُن! بہادراں دے سِر برچھیاں نال اِنج پروتے گئے ہن - جانو آولے ٹہنیاں نال چمٹے ہوئے ہن - کئی تلواراں نال وڈّھے ہوئے ہوئے ایویں پئے تڑپھدے ہن - جویں کہ اِنہاں نے شراب پینی ہوئی ہے - اِتے پاگل ہو کے پئے بھواٹیاں

کھاوندے ہن - کئی موت کولوں ڈر کے جھاڑیاں
وچ چھپ گئے ہن - تے اُنہاں دے ویری
اُنہاں نوں لبھ لبھ کے جھاڑیاں وچوں راہاں
باہر کڈھ کے لیاوندے ہن - چراں بہت
وچوں نیارے سونے دیاں ڈلیاں نوں ٹول کے
کڈھدے ہن - بہت چھینی چھینی تیراں دیاں
واچھڑاں پئیندیاں ہن - اتے گدا - ترشول اتے
برچھیاں دی جھیدے جھیدے چلدیاں ہن - اِنہاں
شستراں دے لگن نال روہ والے بہادر اس
طرح مر جاندے ہن - جا نو اُنہاں نوں کالے
پھنئیر سپاں نے ڈنگ مارے ہن *

---

(۹)

پرچنڈ چنڈی نوں ویکھدیاں ساریاں رن وچ
نگارے وجن لگ پئے - روہ نال بھرے ہوئے
وڈے وڈے اُوچے تے لمے گرانڈیل راکھش چوہاں
پاسیاں توں دھاکے دیوی نال یُدھ کرن لئی آ
گئے - ہتھاں وچ تلواراں پھڑکے اوہ کرڑا یُدھ
کردے ہن - اوہ اچھے لڑاکے جودھے ہن - کہ
چھڑے کدی وی یُدھ کرن توں نہیں مُنہ موڑ
دے - دل وچ غصّہ کھاندے ہن اتے - کہندے

ہن - دیوی نوں مار دیو - دیوی نوں مار دیو - پر اگوں پرچنڈ چنڈی نے مار مار کے انہاں دیاں کھوپنیاں لاہ دتیاں ہن - اتے انہاں نوں یدھ بھومی وِچ لٹا دِتا ہے - اوہ اُوچے تے لمّے راکھش مارے ہوئے تے سِر دے بھار ڈگے ہوئے ایویں جاپدے ہن جانو بجلی پین نال وڈے وڈے مُنارے ڈگے پئے ہن ٭

---

(۱۰)

نگاریاں تے کاہلی کاہلی نال چوٹاں پیندیاں ہن کیونکہ دوہاں دلاں (فوجاں) دا خوب مقابلہ پیا ہُندا ہے - ہن دیوی نے ہتھ وِچ لوہے دی تلوار (یا برچھی) پھڑی اتے چھیتی نال گھما کے تھکا سُر دیہنت نوں (جیہڑا اپنا پیٹ پیا ملدا سی) ایسے زور نال ماری - کہ اُس تلوار نے راکھش دے گردے - آندراں - معدہ اتے بوٹیاں باہر کڈھ دتیاں - جیہو جہی دل وِچ آئی - اُوہو جیہی سُنا دتی ہے - ہن جدوں تلوار دی نوک راکھش دے پیٹ وچوں نکل کے باہر آئی - تدوں اُسی دی اُپما اِداں دی سی جانو دھومر کیتو (بودی والے تارے) نے اپنی چوٹی دکھائی ہے ٭

(١١)

نگاریاں تے چوٹاں پیندیاں سار ہی دونویں فوجاں لڑن ڈھ پئیاں - دلونیاں اُتے راکھشاں نے میاناں وچوں تلواراں دُھوہ لئیاں - اُتے بہادر رَن بھومی وِچّ وارو واری اک دوجے نوں مارن ڈہ پئے - تلواراں دی مار نال رَن بھومی وِچّ لہو دیاں اداں دیاں جھلاراں وگن لگ پئیاں جداں کہ گیرُو دے پہاڑ توں لال رنگ دا پانی وگدا ہے - راکھشاں دیاں - استریاں اپنے چوباریاں تے چڑھ چڑھ کے لڑائی نوں پئیاں ویکھدیاں ہن - دُرگا - دلونیاں - اُتے راکھشاں دیاں سواریاں نے بھی ڈھیر شور مچایا +

---

(١٢)

دوہاں فوجاں دے نکّلاں نگارے آہمو ساہمنے پئے وجدے ہن - غُصّے نال بھرے ہوئے راکھش رَن وِچوں آ کے رہیں لیندے - سارے سُورمے شیراں وانگن پئے گجدے ہن - اتے کماناں نُوں تان تان کے تے نشانے بنھ بنھ کے ساہمنے آ آ کے دیوی نوں تیر ماردے ہن +

---

(۱۳)

دوہاں پاسیاں دے سنگاں والے نگارے
رن وچ وجے - مٹی نال بھرے ہوئے دھوڑے
رنگ والے لمباں لمیاں جٹاں والے راکشاں دے
سرواد ہن - جنہاں دیاں ناساں چھتاں ورگیاں
ہن - آتے منہ آلیاں ورگے جا پدے ہن - وڈیاں
وڈیاں مچھاں والے بہادر دیوی دل دوڑے آئے
اوہ ایجیہے بہادر ہن - کہ ٹالیاں نہیں ٹلدے -
اُنہاں پاسوں اندر ورگے کئی جودھے مار کھا کھا
کے نس گئے ہن - درگا نوں گھیر کے اوہ اِنج
گجدے ہن - جانو کالے بدل پئے گجدے ہن ٭

(۱۴)

جدوں کھوتے دے چم نال مڑھے ہوئے دھونسے
تے ڈگا لگا - تدوں دلاں دا پھیر مقابلہ ہو پیا
بہادراں نے آکے درگا نوں گھیر لیا - راکھش جنگ
کرن وچ وڈے بھارے چالاک ہن - اوہ بالکل
نساں نہیں جاندے - پر دیوی نے اُنہاں نوں
مار مار کے سورگا پوری وچ بھیج دتا ٭

(۱۵)

دوہاں دشمناں دے لڑدیاں ہویاں بے شمار نگارے وجے - دیوتیاں اُتے راکھشاں نے سٹڈھیاں دیاں کھلاں دے بنے ہوئے بھارے بھارے سنجوٹے پائے ہوئے ہن - دیننت غصّے وِچ آکے دیوتیاں نوں کرارے گھا لگاوندے ہن جودھے جدوں میاناں وچوں تلواراں دُھوہ کے باہر کڈھدے ہن تدوں اِنج جاپدا ہے - کہ تلواراں نہیں - آرے ہن لمے لمے راکھش میدان وِچ لیٹے ہوئے ایویں جاپدے ہن کہ جویں وڈّے بھارے مُنارے ڈِگے پئے ہن - دیوی نے پربت ورگیاں اُنہاں بہادراں نوں اپنی ہتھیں مار گھتیا - جیہڑے واہو واہی وَیریاں دے ساہمنے جاندے سن اَتے کدی وی اپنے مُہنوں نہیں سن کہندے - کہ اسیں ہار گئے ہاں پر دُرگا نے ہتھ وِچ کھنڈا پھڑ کے ساریاں نوں جانوں مار دِتّا ॥

---

(۱۶)

جدوں جنگی باجا وجیا - تدوں جودھے اُلر کے میدان وِچ آ لتھے - نمکھا سُر دیننت بدل وانگن رَن وِچ گجیا - اَتے للکار کے بولیا - کہ اِندر ورگا جودھا میتھوں مار کھا کے نس گیا ہے - اِبہہ

وچاری دُرگا کی چیز ہے۔ جس نے آن کے رَن سجایا ہے ؛

(١٧)

ڈھولاں تے نگاریاں دے وجدیاں سار ہی دوہاں دَلاں دا آپو وِچ مقابلہ ہو پیا۔ آہمو سامنے تیر رانج پھردے ہن۔ جانو دکیل پھر رہے ہن تیراں دے گھا نال بے شمار بہادر مارے گئے۔ اتے اوہ زمین تے اِداں ڈگے پئے ہن۔ جِداں بجلی پین نال مُنارے ڈگ پینڈے ہن۔ دینتاں دے سر دے وال کھُلے پئے ہن اتے اوہ رَن بھُومی وِچ اِس پرکار لیٹے پئے ہن جس پرکار جٹاں والے فقیر بھنگ پی کے مست ہو کے سوں جاندے ہن ؛

(١٨)

دونویں فوجاں لڑن لئی آہمو ساہمنے آ ہونیاں اتے اُنہاں دے نال بھاری بھاری دھونسے ہن وڈا ہنکاری دھکما سُر فوج نے کڑک اُٹھیا۔ ہزاراں ہی وڈے وڈے سُورمے نال لے کے ٹُر پیا۔ اتے اس نے میان وچوں دھُوہ کے اِک وڈی بھاری

تلوار کڈھی - بہادر اُلٹ کے آ گئے - اتے ڈاڈھی ٹکرئی مار بچی - لہو دے پرنالے راداں وگ ٹرے جداں شو جی مہاراج دیاں جٹاں وچوں گنگا جُمب دے کے نکلدی ہے ٭

---

(۱۹)

جھوٹے دے چم نال مڑھے ہوئے ڈھونسے تے جدوں چوٹ لگی - تدوں دوہاں دلاں دا مُقابلہ ہو پیا - دُرگا نے میان وچوں کھچ کے کرپان باہر کڈھی - اتے راکھشاں نوں کھا جان والی تیز تلوار جھکھا سُر دے سر اُتے ماری - تلوار نے کھوپری نوں چیر کے مُنڈ نفانی ہو کے راکھش دے شریر دے دو ٹوٹے کر دتے - گھوڑے دی کاٹھی وڈھ دتی۔ تاہرو چیر سُٹیا نے انتت نوں دھرتی تے جا لگی پھر اُتھوں اگے نوں ٹر کے پاتال والے بلد دے سنگاں نوں جا چھوہیا - اتے دُشمناں نوں مار کے کچھو دی پیٹھ اُتے جا چمکی - دیغت رن وِچ اڈاں وڈھے پئے ہن جانوں ترکھان نے وڈے وڈے درختاں نوں وڈھ وڈھ کے جھت سارے موچھے پائے ہن - رن وچ لہو تے چربی دی گھانی ہوئی پئی ہے - چواں جُگاں وچ تلوار دی بہادری

دی کتھا سُنی جایا کرو گی جھکھا سر دیبنت تے دُکھ
دی گھڑی آئی اتے اوہ تتکال مر گیا ॰

(۲۰)

جھکھاسُر دا تاں دیوی نے اِداں اَنت کیتا۔ تے
ہوراں راکھشاں دا جیہڑا ہور ٹولہ آیا۔ اُس نُوں
دی مار دِتا۔ ہن چوداں لوکاں دی رانی نے اپنا
شیر نچایا۔ بہت سارے بہادراں دیاں کیسا دھاری
فوجاں مار دتیاں۔ ہنکارے ہوئے راکھش پانی دی
نہیں منگدے۔ راکھش جُدھ وِچ اِداں مست
ہوئے ہوئے سن جداں راگ دے تال نُوں سُن
سُن کے پٹھان مست ہو جاندے ہن۔ رن بھومی
وِچ بہادراں دے لہو دے پرنالے وگ ٹرے۔
زخمی ہوئے ہوئے سُورمے اِداں پئے گھمدے ہن
جداں بے عملی شراب پی لوے۔ تے نشہ چڑھ
جان نال گھمدا ہے ॰

(۲۱)

دیوتیاں نُوں راج دے کے دیوی الوپ ہو گئی
شو جی یا برہما جی دی جس گھڑی ور دین والی
ہوئی۔ پھر کجھ دناں مگروں وڈے بھارے بہادر

تے ہنکاری دونویں بھائی شُنبھ اتے نشنبھ جمے۔ اُنہاں نے اِندر دی راجدھانی نوں جِتنا چاہیا ٭

---

(۲۲)

وڈیاں جودھیاں نے صلاح کیتی کہ اِندر پوری تے چڑھائی کریئے۔ سنجویاں۔ بھیتیاں یا پھٹیاں والیاں سنجویاں۔ کاٹھیاں آدکاں نوں جمع کر کے جنگ دا سمیان بنایا۔ راکھشاں دا دل کئی کھونیاں اکٹھا ہو گیا۔ جدوں اوہ لشکر چڑھیا۔ تدوں اِتنی دھوڑ اُڈی۔ کہ آسمان چھپ گیا۔ شُنبھ اتے نشنبھ غصے وِچ بھر کے ٹر پئے ٭

---

(۲۳)

شُنبھ اتے نشنبھ نے وڈیاں وڈیاں جودھیاں نوں حکم دِتّا کہ تُسی جا کے جُدھ کرو۔ اوہ سُنڈیاں سار ہی رن بھومی وَل بھج گئے۔ اتے جُدھ رچا دتا۔ اُنہاں نے غصے وِچ آ کے ڈھیر سارے للکارے مارے۔ اتے گھوڑیاں نوں ادھر اُدھر دوڑا کے بہادری دکھائی۔ دوہاں فوجاں دے نگارے اِس طرح زور نال وجے۔ جانو سنڈھے پئے اڑاندے ہن۔ دیوتے تے راکھش لڑن لئی جنگ دے میدان

وِچ آ گئے ۔

(۲۴)

دیوتے تے راکھش لڑن ڈہ پئے۔ اَتے لگاتار لڑائی ہوندی رہی ۔ بہادراں دِیاں ودیاں رنگا رنگ دیاں سن ۔ اتے اوہ اِنج جاپدیاں سن جانو باغاں وِچ بھانت بھانت دے پھُل کھِڑے ہوئے ہن ۔ بڑے زور دی لڑائی ہوئی اتے ہزاراں بہادر مارے گئے ۔ اُنہاں دا ماس بھوتاں ۔ اِلاں اَتے کانواں نے کھادا ۔ شورمیاں نے وڈا بھاری رَولا پایا ۔ جِس نال ڈنڈو رول جاگ پئی ۔

(۲۵)

نگاریاں تے چوباں لگیاں ۔ دوہاں دِلاں دا مُقابلا ہو پیا ۔ راکھشاں نے رَل کے دیوتے بھجا دتے ۔ راکھشاں نے رنناں لوکاں وِچ اپنی دہائی پھرا دِتی دیوتا لوگ ڈر گئے ۔ اوہ دُرگا دی شرنی جا پئے ۔ اَنت نوں اوہ چنڈکا نوں راکھشاں تے چاہڑ کے لے آئے ۔

(۲۶)

سارے مُلک وِچ خبراں اُڈّ گئیاں - کہ پھر بھوانی چڑھ کے آ گئی ہے - وڈّے وڈّے ہنکاری دیبنت اکٹھے ہو گئے - راجے شُنبھ نے ہنکاری دھومر لوچن نوں سدّوا بھیجیا - اوہ اپنے آپ نوں وڈّا بھاری دانو اکھواندا سی - دھومر لوچن نے نگارہ وجوا کے چڑھائی کیتی - تاں جے دُرگا نوں پھڑ کے لے آوے۔۔

(۲۷)

فوجاں نوں رَن وِچ دیکھ کے چنڈی کڑک اُٹھی - میان وِچوں کھنڈا دھوہ کے راکھش دے ساہمنے ہو پہنچی - اتے دھومر لوچن دے سارے بہادراں نوں مار کے زمین تے ایداں ڈیگ دِتا - جداں ترکھان آرا لے کے درختاں نوں وڈھ سُٹدا ہے۔

(۲۸)

نقارچی نے دھونسہ بجایا - تے فوجاں دا مقابلہ ہو گیا - راکھشاں اُتے بھوانی کرودھوان ہو گئی - اتنے اوس نے کھبّے ہتھ وِچ فولادی تلوار چمکائی -

بھنیاں راکھشاں نوں مار کے لہو دے نال رنگ
لئی - راکھشاں دی سُدھ بُدھ ماری گئی - اتے اوہ
دُرگا دے بھُلیکھے وِچ آپنیاں بھراواں نوں ہی مارن
ڈھ پئے - دیوی نے غُصّے وِچ آکے آپنی تلوار
دُھومر لوچن نوں ماری - اتے اوہ تلوار لگدیاں سار
ہی جم پوری نوں چلیا گیا - (دھومر لوچن دا مرنا)
جانوں شُنبھ دے مارن لئی دُرگا نے ساہی دِتّی ہے ٭

(۲۹)

دینت بھّج گئے - اُتھے راجے شُنبھ دے پاس
جاکے فریادی ہوئے - کہ دیوی نے بہادراں سمیت
دُھومر لوچن نوں مار گھتیا ہے - اتے رن بھومی
وِچ اس نے جودھیاں نوں چُن چُن کے مار دِتا
ہے - جدوں راکھش ڈگدے ہن - تدوں انہاں
معلوم ہُندا ہے - کہ آسمان نوں تارے ٹُٹ پئے
ڈِگدے ہن راکھش زمین نے ملے پئے ہوئے -
رانج جاپدے ہن - جداں کہ بھارے بھارے پربت
بجلی دے مارے ہوئے ڈگ پیندے ہن - دیوی
پاسوں خوف کھاکے دینتاں دے دل ہار گئے -
جیہڑے مارے گئے سو مارے گئے - باقی دے بچے
ہوئے راجے شُنبھ اگے جا پکار کر دے ہن ٭

(۳۰)

غُصّہ کھا کے راجے نے راکھشاں نوں سد بھیجیا۔ دیوی دے لپاون واسطے بیٹھ کے صلاحاں پے کر دے ہن۔ بہت ساری فوج دے کے چنڈ اتے مُنڈ نوں بھیجیا۔ اس طرح کاٹھیاں جاں چار جامیاں نال بنے ہوئے ہن۔ جانو چھپّر وِچھے ہوئے ہن۔ راجے نے جتنے سدّے سن۔ سارے ہی جدّھ نوں ٹُر پئے۔ تے اِداں معلوم ہندا سی کہ مرن لئی سارے جم پوری نوں بھیج دِتے ہن ٭

---

(۳۱)

ڈھولاں تے نگاریاں دے وجّن نال ہی دوہاں دلّاں دا مقابلا ہو پیا۔ دیوتا غُصّے ہو کے دینتاں اُتے آ پئے۔ ہتھاں وِچّ برچھے پھڑ کے گھوڑیاں نوں خوب دوڑایا۔ اتے رن بھومی وِچّ بہت ساریاں راکھشاں نوں مار گھتیا۔ دیوی نے راکھشاں اُتے لگاتار تیر اِدّاں دے وسائے۔ جانو تیراں دی اِک جھڑی لگ پئی ہے ٭

---

(۳۲)

شنکھ نے بھیریاں زور نال وجیاں۔ جدّھ شروع

ہوگیا - درگا بھگوتی نے کمان پھڑ کے تان تان کے تیر مارے - جنہاں جنہاں راکھشاں نے ہتھ چکیا - دیوی نے اُنہاں نُوں جیوندا نہ چھڈیا - اَنت نُوں چنڈی نے راکھشاں دے سردار چنڈ اَتے منڈ نُوں وی جانوں مار دِتا ٭

(۳۳)

دیتاں دا مرنا سن کے شُنبھ اَتے نشُنبھ غُصے وِچ بھر گئے - اپنی مجلس دے ساریاں جودھیاں نُوں سدوا بھیجیا - جدوں اوہ آگئے تاں اُنہاں نُوں راجے شُنبھ نے دسیا کہ دیوی نے اُنہاں چنڈ اَتے منڈ نُوں پل وِچ مار دِتا ہے - جنہاں نے دیوتیاں دے راجے اِندر ورگے نُوں وی مار مار کے بھجا دِتا سی - راکھشاں نے چنڈ تے مُنڈ دا مرنا سُن کے حیرانگی نال ہتھاں نے ہتھ مارے - راجے نے پان دا بیڑا دے کے شرنوت بیج نُوں ٹوریا - شرنوت بیج دیاں ساتھیاں راکھشاں نے سنجوئے پا لئے - لکاں نال پیٹیاں بنھ لئیاں تے سراں اُتے چمکدے ہوئے لوہے دے خود پا لئے - غُصے نال بھرے ہوئے راکھش لڑن لئی للکارے مار دے ہن - جنہاں راکھشاں جُدھ وِچ کدی وی

کسے پاسوں ہار نہیں سی کھادی - اوہ سارے راکھش
رَل کے یُدھ وِچ دیوی دے ہتھ ویکھن لئی آ گئے۔

(۳۴)

دیوی دے نیڑے آ کے راکھشاں نے ڈھیر
شور مچایا - جدوں راکھشاں دا کگارا بھگوتی نے
سُنیا - تاں شیر ببر اُتے اسوار ہو گئی - کھبے ہتھ
وِچ گدا پھڑ کے زور نال گھمائی - اَتے شرونت بیج
دی ساری فوج پل وِچ مار دِتی زخمی ہوئے ہوئے
بہادر اِداں گھمدے ہن - جانو شراب پی کے
مست ہوئے مداری پئے گھمدے ہن - بیشمار
موئے ہوئے سورمے پیر پسار کے جُدھ بھومی
وِچ اداں پئے رُلدے ہن - جانو ہولی دی کھیڈ
دے کھیڈیار ہولی کھیڈ کے ستے پئے ہن ٭

(۳۵)

رہندے کھوندے سورمے سرنوت بیج نے سُبلا
لئے - جنگ دے میدان وِچ لڑن والے بہادر
اِتنے اوچے نظری آوندے ہن جیڈے رک مُنارے
ہوندے ہن - ساریاں جودھیاں نے تلواراں میاناں
وچوں کھچ کے اُتاہنہ کِیتیاں - اِک دوجے دے ساہمنے

آ آ کے "مار دیو" "مار دیو" پکار دے ہن - تلواراں جدوں سنجویاں تے وجدیاں ہن - تاں ایداں دی آواز نکلنی ہے - جداں کہ ٹھٹھیار لوگ بنا بنا کے بھانڈیاں دی گھاڑت گھڑ دے ہن ٭

---

(۳۶)

دھونسے اُتے چوٹ پنیدیاں سار ہی دلاں دا مقابلہ ہو پیا - دیوی نے راکھشاں دی فوج وِچ زبردست گھمّن گھیری (اپھڑا تپھڑی) پا دِتّی - سُورمے تا ہروں اپنے گھوڑیاں دے سمیت ڈِگدے ہن - بہادر اُٹھ اُٹھ کے پانی منگدے ہن اتنے زخمی ہوئے ہوئے بھوانیاں پیٔے لیندے ہن - ایڈی وڈی مار راکھشاں نوں پئی - دیوی بجلی دی نیائیں کڑک اُٹھی ٭

---

(۳۷)

نگارچیاں نے دُھونسے اتنے چوہاں لائیاں تے فوجاں دا مقابلہ ہو پیا - دیوی نے پل وِچ دانواں دی ساری فوج مار دِتی - دُرگا نے روہ وِدھا کے راکھشاں نوں خوب ماریا - اتنے انت نوں سرنوت بلیج دے سر وِچ تلوار ماری ٭

---

(٣٨)

بے شمار وڈّے وڈّے راکھش لہو لہان ہو گئے۔ مُناریاں جیبڈے اُچّے لمے راکھش میدان وِچّ دُرگا دے ساہمنے آ آ کے للکارے ماردے ہن۔ پر دیوی نے اُنہاں نساریاں نُوں مار دِتّا۔ جیہڑے جیہڑے اُسدے ساہمنے آئے اُنہاں راکھشاں دیاں پِنڈیاں وچوں لہو دے پرنالے زمین تے وگ ٹُرے۔ پر اُس لہو وچوں اُننے ہی ہور راکھش پیدا ہو گئے اتے اوہ سارے دے سارے جُدھ کرن دی چاہ وِچّ ہڑ ہڑا کے ہسّ پئے۔

---

(٣٩)

سنگلاں والیاں بھریاں جُدھ وِچّ وجیاں۔ اتے رن بھومی وِچّ ہُمبلاں والیاں برچھیاں سُورے چلاوندے ہن۔ دُرگا اتے داناں دی بہادراں والی فوج دا بھیڑ مچیا۔ کھیت وِچّ آگواں دی مار مچی۔ جانو ڈھول وجا کے نٹّ پئے چھالاں ماردے ہن۔ کٹار لوتھاں وِچ راچ جاپدی ہے۔ جیویں رُوہو مچھی جال وِچّ پھنسی ہوئی ہُندی ہے۔ راکھشاں دے سِریاں وِچّ تیغاں اداں ہسمیاں ہن جداں بدلاں وِچّ بجلی چمکدی ہے۔ جنگ وچ اِداں دا شور ہُندا

ہے ۔ جداں سیال دی رات وِچ گدڑاں دا ہُندا ہے ۔ جاں بانیاں دے لَین دین دا ہُندا ہے ۔

---

(۴۰)

بھیریاں چنگی طرح وجیاں ۔ تے دِلاں دا مُقابلہ ہو پیا ۔ جوان بہادراں نے میان وِچوں تلواراں دُھروہ لیاں ۔ شرنوت بیج نے اینک صُورتاں ودھا لِئیاں اتے اوہ صُورتاں غُصّہ ودھا کے دیوی دے ساہمنے آئیاں اتے ساریاں نے تلواراں کھچ کے ماریاں ۔ ڈھال سنبھال کے دُرگا نے ساریاں بچا لئیاں دیوی نے وی نشان بنھ بنھ کے راکھشاں نُوں تلواراں ماریاں ۔ ننگیاں تلواراں نُوں لہو نال ایداں ڈوبیا ۔ جانو ساریاں دیویاں رَل کے سرسوتی وِچ پئیاں اشنان کر دیاں ہن ۔ دیوی نے ساریاں صُورتاں جُدھ وِچ مار دتیاں ۔ پھر اُنہاں دا خُون ڈِگن نال اُنہاں ناؤں سوائیاں صُورتاں ہور بن گئیاں ۔

---

(۴۱)

ڈھول ۔ شنکھ تے نگارے وجا کے بہادراں نے جُدھ وِچ دِتا ۔ چنڈی نے بُہتا غُصّہ کھا کے کالکا

نوں من وِچ یاد کیتا ۔ تے اوہ چنڈی دے متھے نوں پھوڑ کے ایداں نِکلی جاں جنّت دی نشانی وجا کے نکلی ہے ۔ جمدیاں سار ہی کالکا سچیت ہو کے یُدھ وِچ جھوٹے دی طرح گجّن ڈھ پئی ۔ اُس نے راکھشاں دے دِل نوں آ گھیرا پایا ۔ جاں شیر ببر اڑا کے آ گیا ہے ۔ تلوار پھڑ کے کالکا دا جانا ایداں جاپدا ہے ۔ جاں سا کھشات وشنو مہاراج نتاں لوکاں تے غُصّہ کھا کے دُکھی ہویا ہویا ۔ تندک کھڑک نوں پھڑی دوڑدا جاندا ہے ۔ اگے تیراں تلواراں دی جھڑی لا کے راکھش بیٹھے ہوئے سن ۔ پر کالکا نے دیتاں دی فوج وِچ وڑ کے راکھشاں نوں پھڑ پھڑ کے ماریا ۔ راکھشاں دے دل دے اندر اپھڑا تپھڑی پا دِتی تے ہتیاں ساریاں نوں کیساں توں پھڑ کے پچھاڑ دِتّا ۔ کالی نے غُصّہ کھا کے کروڑاں سُورمے جانوں مار دِتے ॥

---

(۴۲)

دونویں فوجاں آہمنے ساہمنے ہویاں تے بھڑن ڈہ پئیاں ۔ تیز کرپاناں میاناں وچوں کھچ کے لہو نال دھو لئیاں ۔ سورگ دیاں اپچھراں شرنوت بیج نوں گھیرا پا کے راداں کھلو گئیاں ۔ جداں لاڑے (مہاراج

نُوں دیکھن لئی لاڑیاں چواں پاسیاں توں گھیرا پا لیندیاں ہن ٭

(۴۳)

دھونسیاں تے چوباں پٹیاں تے دلاں دا مقابلہ ہوگیا - دھوہ کے تلواراں ننگیاں چمکائیاں نے اتے سُورمیاں دِیاں شہریاں اُتے ماریاں - سُورمے مر گئے - تے اُنہاں دا ماس گِدّھاں نے کھادا - مرداں اَتے گھوڑیاں تے دُکھّاں دیاں راتاں آگئیاں - لہو پین لئی جوگنیاں رَل کے آ رہیاں - دیوی نے راکھشاں دیاں فوجاں مار مار کے ہٹا دِتیاں - بھجّڑاں نے جا کے راجے شنبھ نوں سارا حال سُنایا - کہ کالی نے رکت بیج نامے راکھش دے لہو دیاں بوندا زمین اُتے نہیں ڈِگن دِتیاں - اَتے کالی نے جُدّھ وِچ ساریاں صُورتاں کھپا دِتیاں ہن - اُنہاں دے سِراں اُتے کال دیاں گھڑیاں بیتیاں اس جُدّھ وِچ اِتنے مائیاں دے پُتّر مارے گئے کہ حساب نہیں ہو سکدا ٭

(۴۴)

راجے شنبھ نے شنبھ نشنبھ دے مرن دی خبر

سُنی۔ اَتے اُس نے ایہہ بھی سُنیا۔ کہ راکھشاں وچوں کسے نے وی آوندی ہوئی دُرگا نہ روکی۔ بہت سارے کیشا دھاری بہادر جنگ دا بیڑا چُک کے اُٹھ کھلوتے۔ اتے راجے سُنبھ نوں ایہہ گل آکھی کہ جنگ دا طبل بجواؤ اسی ہُنے رن بھومی وِچّ جُدھ کرن لئی جاندے ہاں۔ جدوں راکھشاں دے لشکر نے چڑھائی کیتی تدوں پرتھمی تھرّ تھرّ کمن لگ پئی۔ زمین ایداں ڈولی جداں شاہ دریا وِچّ بیڑی کمبدی ہے۔ گھوڑیاں دے سُماں نال اتنی دھوڑ اکاش وِچّ اُڈّی۔ جانو دھرتی اندر دے پاس فریاد کرن لئی چلی ہے ÷

---

(۴۵)

اُدمیاں نوں آہر مل گیا۔ تے بہادراں نے فوج نوں سجّا دِتّا۔ کالے رنگ والے دیینت دُرگا دے ساہمنے ایداں جاندے ہن جداں حج کرن لئی کعبے دل حاجی جاندے ہن۔ تیراں تلواراں اَتے کٹاراں نے رن وِچّ بھاجی ونڈی۔ کئی زخمی سُورمے ایداں گھُمدے ہن۔ جداں مکتب وِچّ قاضی گھُمدے ہن کئی بہادر برچھیاں وِچّ پروتے ہوئے اِس طرح

جُھکدے ہن جس طرح نماز پڑھن لئی نمازی جُھکدے ہن - کئی دیوی دے ساہمنے آکے روہ وکھاندے ہن اتے گھوڑیاں نوں وی غُصّے وِچ ٹپاؤندے ہن - کئی دُرگا دے ساہمنے بھج کے ایداں اوندے ہن جداں منگتے بُھکھ نال بھجدے ہن - جیہڑے جُدھ کرکے کدی راضی نہیں سان ہوئے اوہ آج دیوی نال جُدھ کرکے خوش ہو گئے ہن ٭

---

(۴۶)

جُدھ وِچ سنگلاں والے دوہرے نگارے وجے - جٹاں والے سورمے فوجاں جوڑ کے لڑن ڈھ پئے اُنہاں دے ہتھاں وِچ بمبلاں والے نیزے اُلارے مار دے دِسدے ہن - اوہ سورمے جاندے ہوئے ایداں معلوم ہندے ہن - جانو سادھو لوگ گنگا جی دے اشنان کرن لئی جا رہے ہن ٭

---

(۴۷)

دُرگا اتے راکھشاں دیاں فوجاں لڑن لئی تیار بر تیار ہوگئیاں - بہادراں نے جُدھ وِچ تیراں دیاں خوب واچھڑاں ماریاں - تکھیاں کرپاناں دھوہ کے ویریاں نوں ماریاں نے اُنہاں دے پاسے لاہ

دتے - فوجاں دے ملدیاں سار ہی پہلے پہل نہنگاں
دی آپو وِچ لڑائی ہوئی ؛

(۴۸)

فوجاں اُلر کے آ گئیاں - اتے قندھاری بہادراں
نے چڑھائی کیتی - اُنہاں نے جھٹ پٹ میاناں وچوں
نِکھیاں تلواراں دھوہ لئیاں - جدوں جنگ شروع
ہویا - تاں وڈے وڈے ہنکاری راکھش گج کے
اُٹھ کھڑوتے - سِراں - دھڑاں اتے باہواں دے موچھے
ایواں وڈھے پئے ہن جیوں نِکھان آری نال
چندن دے رکھ کٹ دِندا ہے - راکھشاں دے
رنگا رنگ دے کپڑے پھلواڑی دی طرح ہن ؛

(۴۹)

جدوں دھونسے تے چوٹ لگی تدوں دوہاں فوجاں
نے آ متھا ڈاہیا - درگا مہارانی نے تاڑ تاڑ کے وڈے
وڈے بہادراں نوں تیر مارے - اتے پیادیاں نوں
ہاتھیاں دیاں اسواراں نوں - رتھ وچ بیٹھ کے جُدھ
کرن والیاں نوں - اتے گھوڑ چڑھے اسواراں نوں -
جانوں مار دِتا - سنجویاں دے نال تیراں دیاں نوکاں
ایویں شوبھا پاندیاں ہن جیوں انار دے بوٹے نوں کی

لال رنگ دے پھُل لگے ہوئے ہُندے ہن - کالکا غصّے وِچ آگئی تے سجّے ہتھ وِچ تلوار پھڑ کے ہرنا کھش ورگیاں کتیاں ہزاراں پیٹاں نوں چاک کر دِتّا - اکلّی کالکا نے ساری فوج نُوں جت لیا ہے - دیوی تیرے وار نُوں سینکڑے واری شاباش ہے ٭

---

(۵۰)

دوہاں فوجاں دے مُنہ جُڑے ہوئے ہن اتے نگاریاں تے لگاتار چوٹاں تے چوٹاں پیئیاں پیندیاں ہن - نشُنبھ نے گھوڑے اُتے تاہرو اتے کاٹھی پا کے گھوڑے نُوں خوب نچایا - اتے ملتان دے راجے نوں فرمائش پا کے جیہڑی وڈی کمان منگوائی سی - ہُن ہتھ وِچ پھڑ لئی - دُرگا مہارانی جُدّھ وِچ لہو تے رِجّ دی گھانی پان لئی غُصّے وِچ بھر کے نشُنبھ دے ساہمنے آگئی - اتے اگے ودّھ کے اجیہی تلوار ماری جیہڑی شُنبھ نُوں ودّھ کے گھوڑے دے پلانے وِچوں دی وُسار پار ہوگئی - پھر کاٹھی اتے گھوڑے نُوں وی ودّھ کے زمین اُتے جا کے رڑکی - بہادر نشُنبھ شُنبھ نُوں منھا ٹیک کے کاٹھی توں ڈِگ پیا - اگوں شُنبھ نے آکھیا - شاباشے بانکے جوان نُوں - شاباشے تیرے بل نُوں - شاباشے تیرے پان دے چبان نُوں -

سو واری شاباشے تیرے شراب پین نوں اتے سو واری شاباشے ؛ تیرے گھوڑے دے نچان نوں ؛

---

(۵۱)

ہُن میں دُرگا اُتے راکھشاں دا جدھ وِچ چڑھنا دسداہاں ۔ سُورے چمک اُٹھے ۔ تے آکے متھے ڈاہ دِتے بہادراں نے اک دوجے دیاں بندوقاں اتے تیراں نوں کٹ دتا ۔ اتے دلاں نوں گاہ گاہ کے بہادر باہر نکلے ایس جنگ نوں ویکھن لئی دیوتے بھی آسمانوں اُتر کے بھوئیں تے آگئے ؛

---

(۵۲)

دوہاں پاسیاں دیاں فوجاں پئیاں بھڑ رہیاں ہن ۔ اتے نگارے پئے وجدے ہن ۔ جدھ کرن والے جودھیاں دے سردار اُلرکے آگئے ۔ جنہاں دے ہتھاں وِچ تلواراں ۔ برچھیاں تے ہور ہتھیار ہن ۔ انہاں دے سِراں اُتے لوہے دے خود ۔ چھاتیاں اُتے ہتھیاں والے سنجوے ۔ اتے پِٹھ اُتے کاٹھی نما زرہ بکتر ہن دُرگا مہارانی نے برچھی ہتھ وِچ پھڑکے بہت سارے راکھش مار دتے ۔ گھوڑیاں دے اسواراں نوں رتھاں دے اسواراں نوں اتے ہاتھیاں دے اسواراں نوں

مار مار کے زمین تے گرا دِتّا - دیوی دی برچھی نال
پروتے ہوئے بہادر ایداں زمین تے ڈگے ہن - جداں
حلوائی سیخ نال وڑے وِنھ کے اُتاردا ہے ؛

(۵۳)

دوہاں فوجاں نے لڑائی شروع کر دتی - تے وڈا
بھاری دھونسہ وجیا - مہارانی بھگوتی نے وڈے چمکارے
تے لشکارے مارن والی برچھی (یا تلوار) جیہڑی ویریاں
دے لہو دی تہائی سی ہتھ وِچ پھڑی اتے مہارانے شمبھ
نوں اس زور نال ماری - کہ اُس نے شمبھ دی ساری
رتّ چوس لی - تلوار دا گھا کھا کے شمبھ گھوڑے دی
کاٹھی توں اُلڑ کے زمین تے آ ڈگّا - جدوں دوہاں
دھاراں والی برچھی (یا تلوار) لہو نال لبڑی ہوئی شمبھ
دے پیٹ وچوں باہر نکلی - تدوں اُسدی اُپما ایداں
وِچاری گئی - جانوں کوئی بادشاہزادی لال رنگ دی
ساڑھی پا کے محل وِچوں نکلی ہے ؛

(۵۴)

دیوی اتے راکھشاں دا وڈے ویلے ہی جُدھ شروع
ہوگیا - مہارانی دُرگا نے شمسر تے ہتھیار اپنیاں ساریاں
ہتھاں وِچ چنگی طرح پھڑ لئے - اتے شمبھ نشمبھ نام

والیاں اُنہاں راکھشاں نوں جیہڑے رَن بھُومی دے سارے سمیاں دے مالک سن - جانوں مار دِتّا - جدوں راجا شنبھ ماریا گیا - تاں راکھشاں دِیاں فوجاں ڈھاں مار مار کے روئیاں اَتے میدان نوں چھڈ کے نس گئیاں گھوڑ چڑھے اسوار اپنیاں گھوڑیاں نُوں جیہڑے راہ ڈُردیاں گھاہ نُوں مُنہ مار کے گُرڑ وچے کھاندے سن۔ (ارتھات جنہاں گھوڑیاں دی مُنہ وِچ گھاہ دی اک بُرکی سی) راہ وِچ ہی چھڈّ کے بھج گئے - پر دیوی نے اُنہاں نسدیاں ہویاں بھگڑاں وچوں دی بہتیاں نُوں مار دِتّا تے جیہڑے بچ گئے اوہ پچھاں مُڑکے نہیں ساں تکدے ٭

وار دا نچوڑ اتے جُدّھ دے پچھوں دا حال

(۵۵)

مہارانی دُرگا نے سُنبھ اتے نسُنبھ نُوں مار کے جراج دے گھر بھیج دِتّا * دیوتیاں دے راجے اندر نُوں راج تلک دین لئی سدوا بھیجیا *
(اندر دے آ جان تے ساریاں دیوتیاں اتے رِکھیاں دے ساہمنے) دیوی ماتا نے اندر نُوں پھیر راج تلک دِتّا۔ اتے اُسدے سر اُتے تاج رکھیا تے سونے دا چھتّر پھرایا۔ (راکھشاں نُوں مارن کرکے اندر نُوں پھر راج تلک کرن نال) دیوی ماتا دا جس چوداں لوکاں وِچّ چھا گیا * سارے دا سارا دُرگا پاٹھ (دُرگا سپت شتی) انہاں پچنجاں پوڑیاں وِچّ بنا دِتّا ہے۔ جیہڑا اس وار نُوں گا کے پڑھدا ہے۔ اوہ پھیر جُون وِچّ نہیں آوندا۔ (ارتھات جنم مرن دا بندھن توڑ کے مُکت ہو جاندا ہے) *

وار دا سنکھیپ برتانت

(مارکنڈے پوران دے اُنوسار)

(۱)

ست جگ دے ویلے دیوتیاں اتے راکھشاں دا آپو وِچ سو سال تک بیڑا بھادری جُدھ ہُندا رہیا۔ انت نوں دیوتے ہار گئے اتے بھانج کھا کے کیلاش پربت وِچ جا لُکے۔ اس ویلے راکھشاں دے راجے دا ناؤں مہکھاسُر سی۔ جیہڑا بڑا بلوان اتے بُدھوان سی دیوتیاں نوں جِت کے اوہ آپ اندر بن بیٹھا۔ اتے اندر پوری اوتے قبضہ کر لیا۔ سارے دیوتے اکٹھے ہو کے شوجی مہاراج تے وشنو مہاراج دے پاس گئے۔ اُنہاں دوہاں نے دیوتیاں پاسوں آؤن دا کارن پچھیا۔ دُکھیاں دیوتیاں نے سارا حال سُنایا۔ اس ویلے دیوی پرگٹ کرنے دا وچار ہویا۔ ساریاں دیوتیاں اپنا اپنا تیج دِتا۔ تے دیوی پرگٹ ہوئی۔ جدوں دیوی ٹاہ ٹاہ کر کے ہسی تدوں پاتال۔ اکاش تے پرتھوی کمب گئے۔ راکھش دیوی دے ہاسے دی آواز نوں سُن کے حیران ہو گئے اتے دوڑ کے دیوی دے پاس آ گئے۔ مہکھاسر دینت وی اپنی فوج لے کے دیوی دے نال جُدھ کرن آیا راکھشاں اتے دیوی دا وڈا بھیانک جُدھ ہویا۔ دیوی

نے مہکھاسُر دینت نُوں جانوں مار دِتّا۔ تے راکھشاں دا بھی ستیاناس کر دتا۔ دینتاں پاسوں راج کھوہ کے دیوتیاں نُوں دے دتا۔ تے اندر نُوں امراوتی دے تخت اُتے بٹھا کے راج تلک کرکے آپ الوپ ہوگئی۔ اتے دیوتیاں نُوں ایہہ ور دے گئی۔ کہ جدوں تُسی مینوں یاد کروگے۔ میں پرگٹ ہو کے تہاڈا کم سار دیاں گی۔

---

(۲)

دیوتا ڈھیر چر تک راج کر دے رہے۔ اگے سُورگ دا سُکھ بھوگدے رہے۔ سماں پا کے راکھشاں نے پھر زور پکڑیا۔ تے دیوتیاں نال آن لڑائی دا مُڈھ بدّھا۔ ایس وقت راکھشاں دا راجہ شُنبھ سی۔ ایہہ وڈا بلی تے زوراور سی۔ اس دا اک ہور نکّا بھرا وی سی جس دا ناؤں نشُنبھ سی۔ ایہہ وی وڈا بہادر تے سُورما سی۔ دوئیں بھائی راکھشاں دی فوج لے کے دیوتیاں تے جا چڑھے اندر دا راج کھوہ لیا۔ دیوتیاں نُوں دیوپوری وِچوں کڈھ دتا۔ سورج۔ چندرما۔ کُبیر۔ اگنی۔ ورن اتے جمراج پاسوں عُہدے کھسّ لئے اتے آپ سارا کم کرن لگ پئے۔ تناں لوکاں وِچ اپنے ناؤں دی دوہائی پھرا دتی۔ دیوتا جان بچا کے پھر کیلاش پربت وِچ

جا لگے ۔ اتے دیوی دی اُستتی کرن لگے ۔ دیوی پرتیکھش ہوئی ۔ اتے دیوتیاں نے اپنی مُصیبت آکھ سُنائی ۔ دیوی نے پرن کیتا ۔ کہ میں پھیر راکھشاں نُوں مار کے تہانُوں راج لے دیاں گی ۔ تُسی کوئی چنتا نہ کرو ۔ اتنے چر وِچ راکھشاں دے راجے شُنبھ دے دو نوکر چنڈ اتے مُنڈ اوتھے آ گئے ۔ اوہ دیوی دا رُوپ دیکھ کے حیران ہو گئے ۔ اُنہاں دوہاں نے راجے شنبھ نُوں جا کے دسیا ۔ کہ کیلاش پربت اُتے اک وڈی سوہنی استری ہے ۔ جیکر تُسی اوس نال شادی کرو ۔ تاں تہاڈا جیونا سپھل ہے نہیں تاں تہاڈا ایڈا وڈا راج کسے کم دا نہیں ۔ اوہ استری تِناں لوکاں دیاں استریاں دی سر تاج ہے ۔ تے تُسی تِناں لوکاں دے راجے ہو ۔ جیکر اوہ عورت تہاڈے گھر ہووے ۔ تاں پھر تُہاڈے ورگا بھاگوان ہور کوئی نہیں ہوویگا ۔ چنڈ تے مُنڈ دی گل سُن کے شُنبھ نے سُگریو نامی راکھش نُوں حُکم دتا ۔ کہ تُوں جھبدے جاہ ۔ اتے اُس استری نُوں سمجھا بُجھا کے میرے پاس لے آ ۔ سگریو اُڈ کے دیوی دے پاس پہنچا ۔ اتے راجے شُنبھ دی وڈیائی کر کے آکھیا کہ تِناں لوکاں دے راجے شُنبھ نال تُوں ضرور شادی کر ۔ جیکر تُوں آپے خوشی نال

شُمبھ دے پاس چلی چلیں۔ ناں خیر نہیں تاں میں تینوں گُتّوں پھڑ کے اُتھے لے جاواں گا۔ اُتے تیری بے عزتی وی کراں گا۔ ایس لئی میرا کہنا من جاہ تے میرے نال چل۔ سُگریودی گل سُن کے دیوی نے آکھیا۔ کہ ہے دُوت! میں ایہہ پرتگیا کیتی ہوئی ہے۔ کہ جیہڑا آدمی مینوں لڑائی وِچ جِت لئے گا۔ جیہڑا میرا گھمنڈ توڑے گا اُتے جیہڑا بل وِچ میرے برابر ہووے گا۔ اوہ میرا پتی بنے گا۔ توں جا کے میری طرفوں راجے شُمبھ نوں ایہہ گل سُنا کے آکھ دے کہ تُسی ہُنے آؤ۔ اَتے جُدھ کر کے مینوں جِت کے لے جاؤ۔ تے میرے نال شادی کر لوو۔ سگریو نے جا کے راجے نوں ساری وارتا جا سُنائی۔ شُمبھ نوں دیوی دیاں گلاں سُن کے غصّہ چڑھ آیا۔ تاں اُس نے دھومر لوچن نامی راکھش نوں آگیا دتی۔ کہ توں فوج نال لے جا۔ اَتے دیوی نوں میرے پاس پھڑ لیا۔ دُھومر لوچن انگنت راکھشاں دی سینا نال لے کے لکارا پاندا ہویا دیوی دے پاس گیا۔ اَتے دیوی نال جُدھ کرن لگا۔ راکھشاں دا تے دیوی دا وڈا بھاری جُدھ ہویا۔ دیوی نے تے دیوی دے شیر نے بے شمار راکھش جاناں مار دتے۔ اَنت نوں دُھومر لوچن کرودھ کر کے دیوی نال جُدھ کرن لئی دوڑیا۔ پر دیوی نے

اِک چھِن وِچّ ہی اُس نوں بھسم کر دِتّا۔ دھومرلوچن نوں مویا ویکھ کے باقی دے سارے راکھش سر تے پیر رکھ کے نس گئے۔ اتے نشنبھ دے پاس جا فریادی ہوئے ٭

---

(۳)

راجے نشنبھ نے دھومرلوچن دا مرنا سُن کے وڈّا منّدا جاتا۔ تے کرودھ وِچّ آ کے چنڈ اتے مُنڈ نامی دوں راکھشاں نوں حکم دتا۔ کہ تُسی لشکر نال لے جاؤ۔ اتے اُس دیوی نوں جُوڑیوں پھڑ کے میرے پاس لے آؤ۔ جے او ایتھے نہ آ سکے۔ تاں اُس ہنکاری دیوی نوں جُدھ وِچّ ہی جانوں مار دیو اتے اُسدے شیر دی دی بوٹی بوٹی کر دیو۔ راجے دا حکم سُن کے ہنکار وِچّ بھرے ہوئے چنڈ اتے مُنڈ جُدھ کرن لئی ٹُر پئے اُنہاں دے نال اِتنی فوج سی کہ اُسدے مارچ کرن نال زمین کمب گئی۔ ہمالیہ پربت اُتے پہنچ کے راکھشاں نے جنگ دا رنگل وجایا۔ اتے دیوی اُتے تیر مارنے شروع کیتے۔ پر راکھشاں دے تیراں دی کوئی پیش نہ گئی۔ دیوی نے تے کالی نے پل وِچ راکھشاں دی فوج دا صفایا کر دتا۔ اتے اِتنے راکھش مارے۔ کہ اُنہاں دے لہو نال

پہاڑ وچوں لہو دیاں ندیاں وگ ٹریاں - چھیکڑ چنڈ
کرودھ کر کے دیوی نال لڑن آیا - پر دیوی نے اک
تلوار مار کے اُسدا سر اُڈا دتا - چنڈ نوں مویا ویکھ
کے مُنڈ وی لڑن لئی آیا - پر دیوی نے اُس نوں
وی زمین تے سُلا دتا - جدوں چنڈ تے مُنڈ مارے گئے
راکھشاں دے دل ٹُٹ گئے - اوہ میدان چھڈ کے نس
گئے - اتے راجے شُنبھ نوں جا کے سارا حال جُدھ
دا سُنایا ؂

---

(۴)

جدوں چنڈ اتے مُنڈ مارے گئے - تدوں راجے
شُنبھ نے رکت بیرج نامی راکھش دے ماتحت اَنگنت
فوج دیوی نال لڑائی کرن لئی بھیجی - رکت بیرج ابھمان
وچ بھریا ہویا رن بھومی وچ گیا - دیوی نے راکھشاں دا
ٹڈی دل لشکر دیکھ کے اپنیاں شکتیاں پیدا کیتیاں
اُنہاں شکتیاں نے تے دیوی نے رل کے راکھشاں دی
فوج دا مقابلہ کیتا - گھور یُدھ ہویا - تے راکھشاں دی
بہت ساری سینا ماری گئی تے باقی وی نس گئی - دینتاں
نوں نسدیاں دیکھ کے رکت بیرج نوں کرودھ آگیا -
اوہ آپ لڑن لئی دُرگا دے ساہمنے آیا - دیوی دا
تے رکت بیرج دا وڈا بھیانک جُدھ ہویا - دیوی

نے رکت بیرج نوں گھائل کر دِتّا - جدوں اُسدا لہو زمین تے ڈگیا - رکت بیرج ورگے ہزاراں راکھش پیدا ہو گئے - دیوی نے جد اُنہاں نوں ماریا - تاں اُنہاں دے خون دیاں بونداں نال پھر رکت بیرج ورگے کروڑاں ہور راکھش پیدا ہو گئے - اَتے دیوی نال جُدھ کرن لگے - دیوی نے پھر اُنہاں نوں ماریا - اُنہاں دا لہو زمین تے پیا تے پھر اوہو جہے بے شمار راکھش پیدا ہو گئے - دیوی رکت بیرجاں نوں مار دی سی - پر اُنہاں دے خون دیاں بونداں نال لکھاں رکت بیرج پیدا ہو جاندے سن - آخر اِکّ کے چنڈکا نے کالی نوں آکھیا - کہ جدوں میں رکت بیرج نوں ماراں - تدوں توں اُسدا خون زمین تے نہ پین دے - سگوں کھپّر بھر کے پی جاویں کالی نے کہیا بہت اچھا ہن دیوی رکت بیرجاں نوں مار دی سی - تے کالی اُنہاں دا خون پی جاندی سی - جدوں ہور سارے رکت بیرج مر گئے - صرف اصلی رکت بیرج رہ گیا - تاں دیوی نے گجّ کے اُستے حملہ کیتا - اَتے اُسنوں اِتنے گھا لائے کہ اُسدے پنڈے وچوں خون دی دھار وگّ نکلی - کالی نے اُس دا سارا خون پی لیتا - جدوں رکت بیرج دے جسم وِچ خون نہ رہیا تدوں دیوی دے شستراں دی چوٹ کھا کے بھوئیں تے ڈگ پیا اَتے جم دے لوک

نوں چلیا گیا - ہورناں راکھشاں نے رکت بیرج دی
ایہہ حالت دیکھ کے جی چھڈ دتا - اتے رن بھومی
خالی کرکے بھج گئے *

---

(۵)

رکت بیرج دا مرنا سن کے راجا شنبھ وڈے کرودھ
وچ آگیا - اتے اپنی خاص چترنگنی سینا تیار کرکے اپنے
بھائی نشنبھ نوں نال لے کے دیوی وینال جدھ کرن
لئی آیا - پہلاں نشنبھ نے جدھ کرنا شروع کیتا - نشنبھ
وڈا بہادر جودھا سی - دیوی نال خوب لڑیا - گداں
ترشولاں - برچھیاں - تلواراں اتے دھنش باناں دے نال
لڑائی ہندی رہی - چھیکڑ نشنبھ گھوڑے تے سوار ہوکے
دیوی دے ساہمنے آیا - پر دیوی نے تلوار مار کے
اسدا سر اڈا دتا - اتے اوہ بھوائٹی کھا کے زمین اتے
آ پیا - تے اسدے ساتھیاں نوں دی دیوی نے
مار دتا - نشنبھ نوں مویا ہویا دیکھ کے شنبھ نوں غصہ
چڑھ آیا - تے ہن اوہ آپ دیوی نال لڑن آیا
دیوی دا تے شنبھ دا وڈا بھاری جدھ ہویا اک دوجے
نوں شستر ماردے سن - پھر شنبھ آسمان وچ اڈ گیا
اتے دیوی اتھے باناں دی برکھا کرن لگ پئی - دیوی
دی اکاش وچ کھڑ ٹوگئی - اتے شنبھ دے شستان

نوں روک کے آپ وار کرن لگ پئی ۔ اکاش وچ
دیوی واتے شنبھ دا اجیہا جدھ ہویا ۔ جیہڑا پہلے کدی
ڈٹھا سنیا نہیں سی ۔ دیوتا لوگ اس یدھ دا تماشا
دیکھن لئی آ گئے ۔ انت نوں دیوی نے جھٹکاوے کے
شنبھ نوں پرتھوی تے ڈیگ دتا ۔ اتے اوہ ڈگدیاں
سار ہی مر گیا ۔ پھر زمین تے آ کے شنبھ دی فوج
نوں وی دیوی نے مار دتا ۔ شنبھ دے مرن نال
دیوتیاں نے جے جے کار دا شبد کیتا ۔ اتے دیوی دی
ڈھیر استتی کیتی ۔ دیوی نے پھر اندر نوں راج تلک
کیتا ۔ اتے دیوتیاں نوں پھر سورگ وچ
واس کرایا ۔ دیوتا ۔ منی ۔ رکھی پرسن ہو کے دیوی
دی اپما کرن لگ پئے ۔ تے دیوی دا چودہ لوکاں
وچ جس چھا گیا ۔ دیوتیاں نوں راج دے کے
بھوانی الوپ ہو گئی ۔ اتے سارا سنسار راکھشاں توں
رہت ہو کے آنند منگل کرن لگ پیا ٭

پنجابی دا اک بالکل نواں

دھارمک

ڈرامہ

اتھی نگری جے بنائیں راجا
ٹکے سیر بھاجی ٹکے سیر کھاجا

مصنفہ پنڈت اونکار ناتھ بھاردواج گیانی ٹیچر گورنمنٹ انٹرمیڈیٹ کالج کیمبل پور۔ گیانی جی نے ایہہ دھارمک ڈرامہ وڈا سوادلا تے دل کھچواں بنایا ہے۔ جس دے پڑھن نال وگڑیا ہویا چال چلن سُدھر جاندا ہے اتے من بدو بدی دھرم ول کھچیا ہویا چلا آؤندا ہے۔ ایس ناٹک نوں اک واری پڑھنا شروع کرو تاں ختم کیتے بناں چھڈن تے جی نہیں کردا۔ بُڈھیاں جواناں۔ مُنڈیاں۔ کُڑیاں۔ مائیاں تے بھائیاں لئی وڈا لابھ دایک ہے۔ تسیں ضرور اس نوں پڑھو۔ کاغذ ودھیا چھپوائی اعلےٰ۔ قیمت صرف دس آنے ۱۰/

ملنے کا پتہ

دی پنجاب سکول سپلائی ڈپو۔

پبلشرز۔ بک سیلرز۔ موہن لعل روڈ۔ لاہور

مقبول عام پریس لاہور میں باہتمام مولوی نواب الدین پرنٹر چھپا